Kõrgem Kunstikool Pallas

Nahadisaini osakond

Metskitsenahast linnakotid. Jahiloomanahk – kasutamata ressurss

Lõputöö

Autor: Iris Järg

Juhendajad: Pille Kivihall

Marve Riisalu

Tartu 2021

SISUKORD

SISSEJUHATUS 4

1. JAHIPIDAMINE JA TOORNAHA KASUTUS EESTIS 5

1.1 Jahipidamine 5

1.2 Metskits 7

1.3 Küsitlus jahimeestele 9

1.3.1 Millises maakonnas jahil käite? 10

1.3.2 Mis põhjusel jahil käite? 10

1.3.3. Kas pooldate uluki nahkade senist rohkemat kasutamist? 10

1.3.4 Mitu metskitse küttisite eelmisel jahiaastal? 11

1.3.5 Mitu metskitse nahka leidis kasutust? Milleks neid kasutate? 11

1.3.6 Mitu kütitud metskitse nahka oli kasutuseks kõlbmatu? 11

1.3.7 Kas erinevate nahkade säilitamine jahiaasta lõpuni oleks võimalik? Märkige probleemid ning ettepanekud nende lahendamiseks. 12

1.3.8 Millistel tingimustel oleksite nõus kütitud loomade nahku loovutama? 12

1.3.9 Kas olete nõus nahad ise kokkuostjani toimetama? 13

1.3.10 Mis hinnaga oleksite valmis müüma metskitse toornahka? 13

1.3.11 Kas kasutaksite jahilooma nahast tehtud tooteid, mis need oleks? 13

1.3.12 Milliseid nahast tehtud tooteid vajaksite või on raske leida? 14

1.3.13 Palun lisage oma mõtteid/ettepanekuid. 14

2. DISAINIPROTSESS 15

2.1 Metskitse nahkade kogumine ja parkimine 16

2.1.1 Toornahkade kogumine 16

2.1.2 Parkimine 17

2.1.3 Pinnaviimistluse katsed 20

2.2 Ideed ja kavandamine 25

2.3 Prototüüpide valmistamine 25

2.4 Komplekti valmimine 28

2.4.1 Naha ettevalmistamine 30

2.4.2 Käekoti õmblemine 34

2.4.3 Vöökoti tegemine 39

2.4.4 Seljakoti õmblemine 43
2.4.5. Lõpptulemus 49
2.5 Ideede arendamine tulevikus 51
KOKKUVÕTE 52
RESÜMEE 53
KASUTATUD KIRJANDUS 55
LISAD 57
Lisa 1. Kavandid 58
Lisa 2. “Küsitlus jahimeestele” ankeet 61
Lisa 3. ” Küsitlus jahimeestele” Küsitluse 1. küsimuse vastuste tabel 67
Lisa 4. ” Küsitlus jahimeestele” Küsitluse 2. küsimuse vastuste tabel 68
Lisa 5. ” Küsitlus jahimeestele” Küsitluse 10. küsimuse vastuste tabel 72
Lisa 6. ” Küsitlus jahimeestele” Küsitluse 11. küsimuse vastuste tabel 78
Lisa 7. ” Küsitlus jahimeestele” Küsitluse 12. küsimuse vastuste tabel 84
Lisa 8. ” Küsitlus jahimeestele” Küsitluse 19. küsimuse vastuste tabel 86
Lisa 9. ” Küsitlus jahimeestele” Küsitluse 20. küsimuse vastuste tabel 91
Lisa 10. ” Küsitlus jahimeestele” Küsitluse 21. küsimuse vastuste tabel 95

SISSEJUHATUS

Jahtimine on üks meie keskkonna ja loodusliku tasakaalu säilitamise viisidest. Jahimehed hoiavad küttimisega loomade arvukuse tasakaalus. Arvukuse liigse tõusuga võivad metsloomad tungida linnadesse ja rüüstata põlde. Kahjuks jäetakse enamasti paljude kütitud loomade nahad metsa või visatakse minema. Ajalehe "Maa Elu" ajakirjaniku Silvia Paluoja sõnul jäävad pooled kodu- ja metslooma nahkadest väärindamata. Eesti Jahimeeste Liidu esimees Tõnis Korts väidab, et metslooma nahkadest rohkem kui pooled jäävad kasutamata. Eestis jahitakse kõige enam metskitsi, 2020/2021 jahihooaja statistika kohaselt 25736 isendit. Kortsu sõnul väärindati nendest vaid 100-200 nahka. (Paluoja 2021: lk 8)

Minu lõputöö eesmärk on tõsta teadlikust jahilooma nahkadest, nende kasutamisest ja omadustest. Soovin tõsta ühiskonnas teadlikkust ulukinahkade kasutamisest. Minuga nõustub ka TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia õppejõud Kristina Rajando, kes on tegelenud ja õpetanud naha parkimist juba paarkümmend aastat. Kristina Rajando oli ka üks pärimustehnoloogia seminari "Oma nahk", mis toimus 19. november 2020 Pärimusmuusika aidas, korraldajatest. Seminaril käsitleti ka ulukinahkade kui kasutamata ressursi teemat, mille vastu mul oli juba varasemalt suur huvi. (Oma...2021)

Seminaril kohtusin Viljandi Kultuuriakadeemia tudengi Kadri Võreliga, kes tegi ettekande nimega "Ulukinahk kui toore - eile, täna, homme". Kuna Kadri abikaasa on jahimees, oli ta juba tutvunud minu esimese koostööpakkumisega jahimeestele. Sellel seminaril otsustasime küsitluse jahimeestele teha koos, et saada võimalikult ülevaatlik tulemus ühe küsitlusega. Lisaks ei soovinud me koormata jahimehi kahe sarnase küsimustikuga.

Töö põhieesmärk on valmistada kolmest kotist koosnev Linnakottide komplekt, kasutades võimalikult naturaalseid materjale. Komplekti kuulub selja-, käe- ja vöökott. Kottide valmistamisel kasutan naturaalseid kaunistustehnikaid. Linnakottide komplekt peegeldab looduslähedust ja kasutab materjale, mis muidu oleks raisku läinud. Komplekt sai nime minu kodulähedase sõnapruugi järgi.

1. JAHIPIDAMINE JA TOORNAHA KASUTUS EESTIS

Oma töö esimeses osas annan ülevaate jahindusest Eestis ning metskitse olulisusest meie jahiloomana. Lisaks räägin jahimeestega tehtud küsitlusest, mis valmis koostöös TÜ viljandi Kultuuriakadeemia tudengiga. Küsitlusest toon välja omapoolse panuse metskitsedega seotud temaatikas.

1.1 Jahipidamine

Jahindus on nii Eestis kui ka mujal maailmas maamajanduse ja looduskaitse valdkond. Jahimehed hoiavad loomade populatsiooni tasakaalus ja nagu kõikide loodusvarade kasutamine, peab ka loomade jahtimine olema jätkusuutlik. Inimestena peame säilitama looduse ja tehiskeskkonna vahelist tasakaalu. Eestis on umbes 4 miljonit hektarit jahimaad, mis on jagatud 320 jahipiirkonnaks. Nendel maadel tegutseb üle 15 000 jahimehe. (Jahindus… 2018)

Eestis eristatakse 57 jahilooma, kellest 21 on imetajad. 2020/2021 jahiaastal kütiti kokku 62 829 isendit, kellest 25 736 ehk ümardatult 41% olid metskitsed (hooaeg oli 1. juuni kuni 31. jaanuar). Ühtlasi selgus Keskkonnaagentuuri jahindusstatistikast, et metskits on kõige kütitum loom Eestis. (Ulukite… 2021) (vt Tabel 1.)

Kütitavate metskitsede arv võrreldes teiste ulukitega on kordades suurem. See on ka põhjus, miks hakkasin just metskitsenahkade vastu huvi tundma. Nägin selles olulist ressurssi ja võimalust kasutada seda oma lõputöös ning ühtlasi plaanida metskitsenahkade kasutamist ka tulevikus. Metskitse arvukus Eestis on märkimisväärselt kasvanud viimase kümne aasta jooksul. (Ulukite… 2021) (vt Tabel 2.)

Liik	Harjumaa	Hiiumaa	Ida-Virumaa	Jõgevamaa	Järvamaa	Läänemaa	Lääne-Virumaa	Põlvamaa	Pärnumaa	Raplamaa	Saaremaa	Tartumaa	Valgamaa	Viljandimaa	Võrumaa	2020/2021 küttimine kokku
Põder	476	106	361	182	269	378	392	183	596	403	287	233	290	420	237	**4813**
Punahirv	1	368	6	20	6	0	83	14	74	12	1733	1	76	122	66	**2582**
Metskits	1783	384	930	2027	1111	1385	2095	1422	2874	1876	2040	1993	1406	2829	1581	**25736**
Metssiga	614	1690	395	330	430	311	447	367	616	559	1933	474	512	824	476	**9978**
Pruunkaru	6	0	8	18	10	0	16	3	5	6	0	9	1	8	1	**91**
Hunt	10	0	11	4	9	8	15	8	21	20	0	4	2	7	10	**129**
Ilves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
Hallhüljes	0	2	0	0	0	0	0	0	16	0	1	0	0	0	0	**19**
Šaakal	1	0	2	0	0	34	0	0	15	0	7	1	0	0	0	**60**
Rebane	371	120	234	300	221	332	247	233	437	279	671	214	216	538	246	**4659**
Kährik	452	164	356	482	318	547	320	155	653	344	378	190	276	736	221	**5592**
Metsnugis	146	54	75	157	92	113	52	91	383	53	102	121	98	122	68	**1727**
Kivinugis	7	0	3	6	8	0	3	2	7	2	0	4	3	5	5	**55**
Tuhkur	12	0	19	32	10	3	12	12	9	3	0	18	22	28	8	**188**
Mink	14	0	6	8	0	8	0	8	4	2	0	7	27	4	8	**96**
Mäger	9	0	5	13	4	16	3	1	13	9	77	4	14	13	44	**225**
Saarmas	0	1	5	11	0	0	3	2	1	1	1	2	2	2	6	**37**
Halljänes	108	6	84	117	85	61	165	34	127	100	69	63	30	76	24	**1149**
Valgejänes	7	0	41	8	4	2	31	2	18	4	6	4	9	6	0	**142**
Kobras	508	22	475	320	207	208	269	258	529	252	42	331	801	498	831	**5551**
Ondatra	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**

Tabel 1. Jahiulukite küttimine maakonniti 2020/2021 jahihooajal.

Liik	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Põder	4730	5126	6532	5815	6873	7390	7337	7163	6304	**4813**
Punahirv	693	829	1047	1044	1252	1664	1916	2757	2543	**2582**
Metskits	1211	1548	2884	4072	6264	11000	15807	24146	31032	**25736**
Metssiga	18159	24042	20885	24909	32580	17610	7690	4761	4820	**9978**
Pruunkaru	53	55	38	36	49	55	54	60	67	**91**
Hunt	151	80	78	38	103	114	104	67	64	**129**
Ilves	100	87	16	2	19	0	0	0	0	**0**
Hallhüljes			0	0	10	10	9	18	20	**19**
Šaakal			3	3	6	32	26	76	26	**60**
Rebane	7144	6474	4154	3815	4580	5558	5274	5117	4382	**4659**
Kährik	12577	13111	11043	9468	9848	9179	6628	5781	5551	**5592**
Metsnugis	2023	3276	3830	3502	2824	2646	3024	3365	1517	**1727**
Kivinugis	16	34	46	99	38	45	106	87	40	**55**
Tuhkur	198	252	755	736	571	365	224	243	156	**188**
Mink	190	137	239	208	135	160	147	118	91	**96**
Mäger	166	169	236	186	165	190	197	184	225	**225**
Saarmas	8	10	20	28	32	38	47	44	49	**37**
Halljänes	419	506	412	493	690	987	1028	1295	1063	**1149**
Valgejänes	101	109	104	45	111	168	155	171	240	**142**
Kobras	6210	5700	5572	6557	6678	6610	7038	6837	7127	**5551**
Ondatra	20	1	0	0	1	2	0	1	0	**0**

Tabel 2. Jahiulukite küttimine Eestis kümnel viimasel jahihooajal

Küttimisstatistika tabelid on võetud Keskkonnaagentuuri koduleheküljelt. Nad teevad iga aastast statistikat, et jälgida ja reguleerida ulukite arvukust ja küttimise sagedust.

1.2 Metskits

Metskits on arvukaim sõraline Eestis. Teda loetakse üheks ilusaimaks ja graatsilisemaks loomaks meie riigis. Metskits on sihvakas, pikkade ja peenikeste jalgadega ning üsna pika ja saleda kaelaga. Pea on tal kolmnurkse kujuga. Täiskasvanud looma tüvepikkus on kuni 125 cm, õlakõrgus 75 - 90 cm, kehakaal on 24 - 38 kg. Saba on kuni 3 cm pikkune, mida on raske märgata. Kõrvad on suured ja laiad ning võivad olla kuni 15 cm. (Randla 1979: lk 357)

Metskitsede talvekarvastik on tihe ja hallikaspruuni tooniga, karvad on torujad ja umbes 5 - 6cm pikad. Karvad on seest õõnsad, mis aitab hoida kehasoojust. Talvised karvad murduvad kergemini kui suvised. Suve karvastik on värvuselt roostepruuni või kollakaspunast tooni. (Randla 1979: lk 357)

Jahimeeste oluliseks oskuseks on märgata metskitse välistunnuseid vabas looduses, et valiklaskmisel kergemini tuvastada looma vanus ja sugu. Säärased oskused omandatakse vaid jahipidamise käigus mitme-aastase kogemusega. Küttida tohib ainult vastavalt ostetud jahiloale. (Randla 1979: lk 358)

Metskitsed. Foto: Urmas Ojango

Metskitsi võib Eestis leida igas maakonnas. Lääne-Eestis ja Kesk-Eestis on nende asustustihedus suurim. Metskitsed eelistavad elada metsades, mille vahetus läheduses on põllualad ja jõeluhad. Suurtel metsamaastikel neid üldjuhul ei leia. (Randla 1979: lk 359)

Metskitsede arvukust suurendavad lumevaesed talved, kuna siis on neil rohkem süüa ja nad jõuavad huntide eest paremini ära joosta. 2009/2010 ja 2010/2011 jahiaasta talved olid rasked ja lumerohked, mille tõttu suurkiskjate tegevus tõusis ja metskitsede arvukus langes märgatavalt (Randveer 2017)(vt Garaafik 1.)

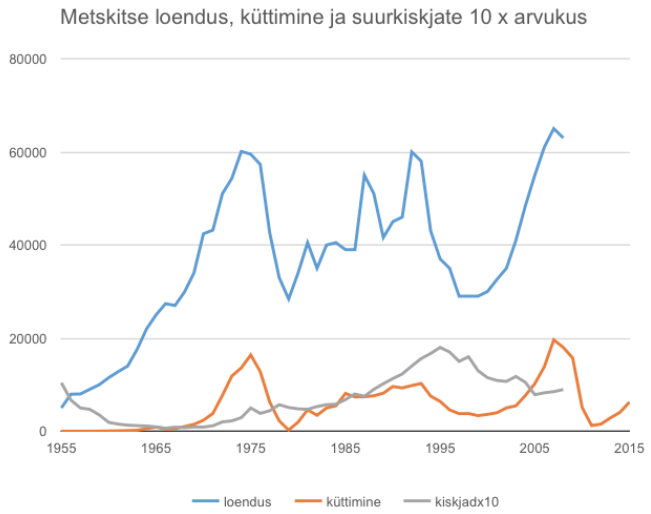

Graafik 1. Metskitse loendus, küttimine ja suurkiskjate 10 x arvukus. Graafik: Looduskalender

Tõenäoliselt metskitsede arvukus lähitulevikus drastiliselt ei vähene ning jahipidamise objektina jäävad nad endiselt tähelepanu orbiiti.

124 jahimehe seas läbiviidud küsitlus näitas, et metskitse nahkadest 88,9 % ei leia kasutust (Järg, Võrel 2021)(vt Tabel 3.).

Looma nimi	Mitu jahimeest küttis?	Mitu isendit kokku kütiti? (umbkaudu)	Mitu nahka leidis kasutust? (umbkaudu)	Mitu nahka oli kasutuskõlbmatu?
Mäger	10	21	8	2
Nugis	38	167	157	8
Saarmas	5	8	6	2
Kährik	74	236	51	126
Rebane	69	222	83	88
Punahirv	27	88	2	3
Kobras	85	602	446	21
Metskits	113	906	39	62

Tabel 3. Järg, Iris. ja Võrel, Kadri. Küsitlus jahimeestele. 2021

1.3 Küsitlus jahimeestele

Küsitluse viisime läbi koos Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia pärandtehnoloogia rahvusliku tekstiili eriala tudengi Kadri Võreliga. Kuna meie teemad kattusid osaliselt, otsustasime teha koostööd ja koostasime jahimeestele ühise küsitluse.

Pöördusime kõikide Eesti maakondade jahimeeste liikmesorganisatsioonide poole ettepanekuga osaleda küsitlusel:

Oleme Kõrgema Kunstikooli Pallas ja Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia tudengid Iris Järg ja Kadri Võrel. Tunneme huvi ulukinahkade kasutuse vastu ning seetõttu soovime valdkonnaga põhjalikumalt tutvuda.

Iris uurib oma lõputöö raames, kui palju metslooma nahku leiab kasutust. Praktilise osana on plaanis koguda metskitse toornahku, Skineksis parkida ning valmistada nendest tooted.

Kadri seminaritöö teemaks on ulukinahkade senise kasutamise ning võimaliku kogumise uuring. Töö eesmärgiks on välja selgitada, mida ulukinahkadega tehakse ning millistel tingimustel on võimalik nahku jahimeestelt koguda.

Oma uurimusi ei saa me teha ilma jahimeeste abita. Küsitlusele vastamine võtab aega umbes 15 minutit. Iga vastus on meie jaoks väga oluline.

Kui Teil tekib küsimusi seoses küsitluse või meie uurimusega, saab meiega ühendust e-mailidel iris.jarg@icloud.com ja kadrivorel@gmail.com

Aitäh küsitluses osalemise eest!

Kadri eesmärgiks oli eelkõige uurimistöö, mina sidusin uurimustöö praktilise tööga, et koguda, parkida ja valmistada tooteid metskitsenahast.

Küsitluse viisime läbi alates 1. märts kuni 1. aprill 2021. Vastajaid oli kokku 124, mida oli rohkem kui oskasime oodata. Vastanutest kõige enam oli inimesi Tartumaalt, seejärel Harjumaalt ja Viljandimaalt. Kümme jahimeest vastanutest tegutseb mitmes maakonnas.

Küsitluse 21-st küsimusest 13 olid seotud minu huviga kaardistada koostöö võimalusi ja jahimeeste huvisid. (vt Lisa 2)

1.3.1 Millises maakonnas jahil käite?

Otsustasime koostada küsitluse nii, et see oleks anonüümne ning kaasaks rohkem jahimehi. Oma eelnevatest küsitluse läbiviimise kogemustest olen tähele pannud, et anonüümne vorm sobib küsitletavatele paremini. Tahtsin kindlasti teada, millistest maakondadest tunnevad jahimehed projekti vastu kõige rohkem huvi ning oleks valmis loovutama toornahku ja tegema tulevikus koostööd. (vt Lisa 3)

1.3.2 Mis põhjusel jahil käite?

Soovisin teada saada, kas jahimehed käivad jahil ka naha saamise eesmärgil. Osa jahimehi vastasid, et jaht on hobi ning lihtsalt meeldib neile ja rohkemat põhjust ei olegi. Aga oli ka muid põhjuseid, nagu soov veeta aega looduses, saada ühendust vanemate traditsioonide- ja ürgsete jahikirgedega. Küsitluses toodi välja, et jahtimine on oluline loomade populatsiooni kontrolliks, jahimehi kutsutakse ka appi likvideerima probleemseid loomi eramaal ja põldudel. Tähtsamaks saaduseks peeti põhiliselt liha. Jaht on sport looduses ning seega on see hea ka füüsilisele vormile. Lisaks kõigele on jaht seltskonna tegevus, mida saab nautida looduses värske õhu käes ja anda tegevust jahikoertele. (vt Lisa 4)

1.3.3. Kas pooldate uluki nahkade senist rohkemat kasutamist?

Naha kasutamine olulise loodusressurssina on üks minu töö teemadest. Küsitlus kaardistas jahimeeste huvi selle teema vastu ning ühtlasi osutas naha kui loodusressursi kasutamise olulisusele. Lootsin leida jahimeestest koostööpartnereid, kellel oleks huvi toornahkade kogumise ja loovutamise vastu. Küsitlusele vastanud jahimehed olid huvitatud sellest, et nahku edaspidi rohkem kasutama hakatakse.

1.3.4 Mitu metskitse küttisite eelmisel jahiaastal?

Tahtsin teada kui palju metskitsi eelmisel jahiaastal kütiti, sest kavatsesin oma lõputöö linnakottide komplekti valmistada metskitse nahkadest, kui olulisest kasutamata loodusressurssist. Eelmisel jahiaastal küttisid metskitsi 124-st jahimehest 113. Nende andmetel kütiti kokku 906 metskitse, kuid ainult 39 nahka leidsid kasutust. Lisaks oli 62 nahka, mis poleks sobinud kasutamiseks (näiteks oli nahk liiga vigastatud või ei saadud looma seljast hästi kätte).

1.3.5 Mitu metskitse nahka leidis kasutust? Milleks neid kasutate?

Kogusin informatsiooni selle kohta kuidas hetkel metskitse nahku kasutatakse. 39-st nahast tehti trumme, käsitööd, kasutati nahku vaibana, kingitusena, seina- ja istmekattena (põhiliselt kasutati karvkattega nahku). Suurem osa metskitse nahku jäeti metsa loomadele söögiks.

1.3.6 Mitu kütitud metskitse nahka oli kasutuseks kõlbmatu?

Soovisin teada, kui palju jahitud metskitse nahku on sobimatud töötluseks. Kärntõbe, mis naha kasutamiskõlbmatuks muudab, metskitsel pole. Kõlbmatuks osutuvad need metskitse nahad, mis on jahi käigus oluliselt vigastada saanud või mille nülgimine on ebaõnnestunud. Kokku oli 62 metskitse nahka, mis olid kasutuskõlbmatud.

1.3.7 Kas erinevate nahkade säilitamine jahiaasta lõpuni oleks võimalik? Märkige probleemid ning ettepanekud nende lahendamiseks.

Kuna soovin ka edaspidi tegeleda metskitse nahkadega, olin huvitatud informatsioonist, kuidas saaks neid edaspidi hakata jahimeestelt koguma. Üks idee oli iga jahiaasta lõpus koguda jahimeeste endi käest nahad kokku.

Kõik vastanud jahimehed jagunesid kolme põhiliselt sarnase suurusega gruppi. Kõige suurem osa vastanutest (48 inimest) ütlesid, et neil on võimalik toornahku koguda, kuid teeksid seda pigem tasu eest. Teine grupp (36 inimest) ütles, et neil pole hoiustamistingimusi (pole ruumi, pole häid säilitamis tingimusi, pole rahalisi või muid vajalikke ressursse säilitamiseks). Kolmas grupp (31 inimest) oli ebakindlad, kuid tahaks aidata ainult teatud tingimustel või ainult teatud loomadega. (vt Lisa 5)

1.3.8 Millistel tingimustel oleksite nõus kütitud loomade nahku loovutama?

Küsitlusest selgus, et jahimehed eelistavad toornahkade loovutamiseks kindlate tingimuste loomist, et oleks mugav nahku loovutada ja teada kuidas korrektselt nülgida. Kindlad koostöö tingimused tagaksid mulle ladusa toornahkade kogumise. Põhiliselt sooviti toornahkade eest tasu, vahetuskaupa või seda, et nahkadele tullakse ise järgi. 51 inimest vastanutest soovisid rahalist kompetatsiooni. 42 inimest soovisid, et nahkadele tullakse ise järgi ning üldjuhul kohe, kui jaht on lõppenud, et nad ei peaks ise nahka hoiustama. 24 inimest soovisid vahetuskaupa, kuid ei täpsustanud, mis see oleks. Ülejäänud soovisid vastutasuks toornahkade loovutamisele soola, jahilube, nahaparkimise kursusi, jahivarustust, uluki hooldusvahendideid, kindaid. (vt Lisa 6)

1.3.9 Kas olete nõus nahad ise kokkuostjani toimetama?

Küsitluses uurisin, kui palju on jahimehi, kes oleks nõus toornahku kokkuostjani toimetama. 45 jahimeest polnud nõus seda ise tegema, 52 jahimeest aga olid nõus kokkuostjani toornahku tooma. 19 jahimeest nõustusid koostööga, kui kokkuostupunkt asub lähiümbruses. Oli ka neid, kes mainisid, et kõik oleneb hinnast. Lisaks pakuti välja, et koostöö on võimalik vastavalt kokkuleppele ja kogusele. (vt Lisa 7)

1.3.10 Mis hinnaga oleksite valmis müüma metskitse toornahka?

Uurisin küsitluses võimalikku toornaha hinda, et teada saada, mis hinnaga jahimehed oleks nõus loovutama metskitse toornahku. See oli mulle väga oluline küsimus, kuna kavatsen tegelema hakata metskitse nahkadest valmistatud toodetega. (vt Tabel 4.)

Hind (EUR)	0	1	5	7	10	15	20	25	30	40	50	Ei müü	Ei oska pakkuda
Metskits	21	1	10	1	17	13	18	10	4	2	3	2	22

Tabel 4. Järg, Iris. ja Võrel, Kadri. Küsitlus jahimeestele. 2021

1.3.11 Kas kasutaksite jahilooma nahast tehtud tooteid, mis need oleks?

Uurisin, milliseid jahilooma nahast valmistatud tooteid jahipidajad kasutaksid. Enamik jahipidajatest kasutab või kasutaks jahilooma nahast tehtud tooteid. Kõige rohkem kasutataks erinevaid riideesemeid ja aksesuaare: mütsid, kindad, vestid, sussid, kasukad, vööd, erinevad kotid. Samuti ütlesid paljud jahimehed, et neile meeldiks kasutada ka erinevaid nahast valmistatud tarbeesemeid, näiteks autoistmeid, noatuppesid ja vaipu. See näitab milliste toodete järgi on turul rohkem nõudlust. (vt Lisa 8)

1.3.12 Milliseid nahast tehtud tooteid vajaksite või on raske leida?

Vajadust tuntakse kõige enam erinevate aksesuaaride, riide- ja tarbeesemete vastu. Leiti, et tänapäeval on kõike saada, kuid sellel on ka oma hind. Tihti küsitakse soovitud toote eest rohkem, kui ollakse võimeline maksma ning see muudab tooted lihtinimesele raskemini kättesaadavaks. Kurdeti ka, et Eestis pole head köösnerit, kelle hind vastaks kvaliteedile. (vt Lisa 9)

1.3.13 Palun lisage oma mõtteid/ettepanekuid.

Üldiselt leiti, et jahiloomade nahku võiks siiski kasutada efektiivsemalt, mitte maha matta. Kui tekib suurem nõudlus, siis müüks ja vahetaks jahipidajad nahku meelsamini. Lisaks tuntakse puudust nahastamise, naha säilitamise ja parkimise koolitustest ning ka nende vastu ollakse nõus nahku vahetama. Peamiselt leitaksegi, et ise järele tulemisega ja/või sobiva kompensatsiooni eest nahkade loovutamine oleks hea variant. (vt Lisa 10)

2. DISAINIPROTSESS

Töö teises osas kirjeldan oma disainiprotsessi, kus lõpptulemusena valmib taimpargitud metskitsenahkadest valmistatud linnakottide komplekt. Disainiprotsess hõlmab kõiki nahkmaterjali valmistamise etappe ja saab alguse juba toornaha kogumisest (nülgimine, soolamine, transport), parkimisest (parkimisviisid: kroomnahk, taimparknahk) ja materjali viimistlemisest (hööveldamine, värvimine, lakkimine). Kõik disainiprotsessi fotod pildistasin ise.

Kogu tööprotsess:

- Nahkade kogumine ja parkimise korraldamine
- Materjali töötlemine ja viimistlemine
- Ideekavandid ja prototüüpide valmistamine
- Komplekti valmistamine
- Tulevikuvaade

Linnakotiks nimetan igapäevases kasutuses olevat kotti, mis sobitub linnapilti ja vastab kasutaja vajadustele antud keskkonnas. Olen elanud suurema osa oma elust talus, kus tulid meie kõnepruuki linnariided (korrektsed rõivad linnas ning koolis käimiseks) ja koduriided (sobivad rõivad maatööde tegemiseks). Kuna minu sihtrühm paikneb peamiselt linnas, siis sellest tuletasin ka kottide komplekti nime. Uurisin sõna “linnakotid” sobivust kasutamiseks lõputöö komplekti nimetusena Eesti Keele Instituudist, sealt sain spetsialistidelt vastuse:

Linnakott sobib väga hästi (vrd poekott, teatrikott jms). Liitsõnu saab eesti keeles moodustada peaaegu et lõpmatul hulgal, kõik need sõnaraamatutesse ära ei mahu. ÕSis on vaid väike hulk eestikeelseid sõnu, rohkem leiate neid meie uuest ühendsõnastikust, mis asub Sõnaveebi portaalis (vt https://sonaveeb.ee/). Kui mõnda sõna sõnaraamatus ei ole, siis see ei tähenda, et seda sõna eesti keeles olemas ei oleks või et seda kasutada ei tohiks. (Kairi Tamuri, Eesti Keele Instituut.)

Oma tööde käigus soovin tuua linnapilti ka tükikest metsa, et ka linnakivide vahel ülesskasvanu saaks osa looduse võlust. Briti antropoloog, zooloog ja kirjanik Desmond

Morris on öelnud, et linn pole betoonist mets vaid inimloomaaed. Sellesse betoonist metsa soovin tuua kübekest tõelist loodust, et meid ei saaks nimetada loomaaiaks.

Minu toote tarbijateks võiksid olla kõik, kes soovivad looduslikke tooteid kasutada ning eelistavad tarbida midagi ehtsat. Näiteks kasutab igapäevaselt mahetoodangut, ei kasuta ühekordseid nõusid ja sorteerib prügi. Sellist inimest võib leida aega veetmas pargis ja jõe ääres ning kaubanduskeskustesse eksib ta harva.

2.1 Metskitse nahkade kogumine ja parkimine

Novembris andsin teada suuremale osale Eesti jahimeeste ühistute esimeestele oma soovist lõputöö osana kasutada metskitsede nahku. Palusin jahimeestelt abi toornahkade kogumisel, et saaksin need parkida nahavabrik OÜ Skineksis. Rääkides tegevjuhi Ingmar Baidaga oma tööst, sain teada, et peaksin koguma vähemalt 70 nahka, et täita trummel. Metskitse nahkade kogumise palvele sain palju positiivseid vastuseid, aitasid ka kodukandis elavad jahimehed.

2.1.1 Toornahkade kogumine

Esimesed toornahad toodi 14. novembril ja viimased 6. jaanuaril, misjärel viisin nahad Jõgevale OÜ Skineksisse parkimisele. Sain toornahku Tartumaalt, Saaremaalt, Võrumaalt ja Jõgevamaalt, kokku 74 toornahka. (vt Lisa 3.)

Toornahad toodi mulle nii sukkadena kui ka lahti lõigatutena. Asetasin lahti lõigatud toornahad põrandale nii, et karvastik jäi allapoole. Seejärel eemaldasin liigsed rasva- ning lihatükid ja raputasin ohtralt soola igale nahale. Sool tõmbab liigse niiskuse nahast ja aitab nahka säilitada seniks, kui saab nahad töötlusesse viia.

Suka lahti lõikamine.

Lahtilõigatud toornahk.

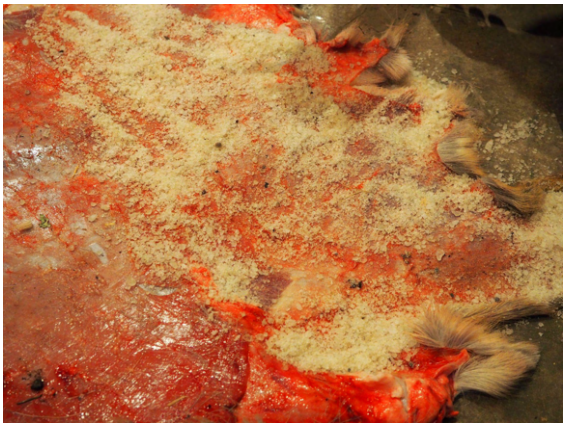

Soola pealekandmine.

Soolatud nahad põrandal.

2.1.2 Parkimine

6. jaanuaril viisin kõik nahad OÜ Skineksisse parkimisse. Hommikul panime kõik 73 toornahka autole ja teel Jõgevasse võtsime veel ühe naha peale, mis tegi kokku 74 nahka.

Nahavabrikus tellisin taimparknaha valmistamise nii naturaalsena kui ka toonituna (hele- ja tumepruun). Lisaks palusin, et osad naturaalsed taimpargitud nahad läheks ka kloppimisse. Tahtsin katsetada erinevaid naha võimalusi, kuna pole nimetatud materjaliga varem tutvunud.

Naha virnad.

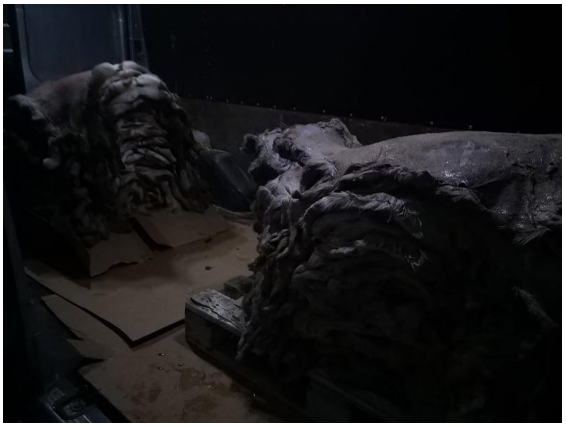

Transportimine Jõgevale.

Nahavabrikus võttis mind vastu Ingmar Baida ja laadisime nahad tööstuses maha. Lisaks tutvustas ta masinaid ja parkimise protsessi, seejärel panime paika koostöö kava. Arutelus selgus, et metskitse nahku on parkimiseks toodud vähe.

Jõgeva nahavabrik.

Esimestele nahkadele läksin järgi 11. veebruaril. Seal valisin välja millised nahad lähevad edasi värvimisele. Lisaks pakuti välja võimalus nahku kloppida, nii et valisin ka selle protsessi jaoks nahad. Kloppimine muudab nahastruktuuri pehmemaks ja plastilisemaks. Toonitud nahad sain kätte 29. aprillil.

Naturaalne metskitse taimparknahk.

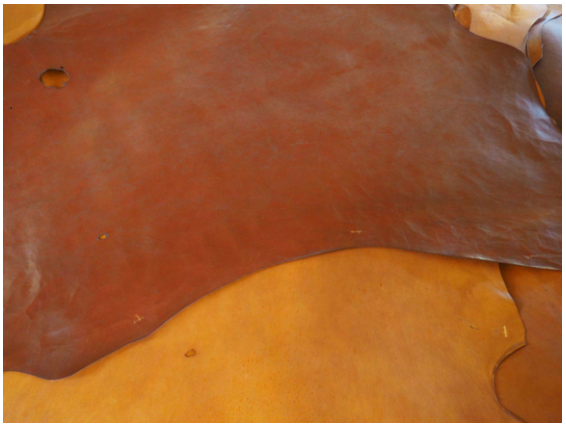

Toonitud metskitse taimparknahad.

Metslooma naha pinnal võivad metsikute tingimuste tõttu esineda defektid. Vabalt kasvanud metsloom võib vigastada end erinevatel viisidel. Näiteks on teda hammustanud putukas või on end puude vastu ära kriimustanud. Karmimaks põhjuseks võib olla ka kiskjate rünnakud. Kuuliaugud leiab igalt pargitud nahalt. Augu suurus erineb sõltuvalt kohast, kuhu looma lasti. Kaks auku tekib nahka siis, kui kuuli trajektoor läbib looma. Augu suurus sõltub kasutatud kuuli suurusest. Eestis pole veel lubatud kitsi vibuga lasta, aga rääkides harrastaja vibukütiga, mainis ta, et nooleauk jääks väiksem. Kui nahk on halvasti nahastatud, siis naha töötlemise käigus võivad mõned kohad rebeneda. Lisaks Andres Baida sõnul hakkab nahk pärast parkimist ketendama, kui nahka pole piisavalt soolatud.

Kuuliaugud.

Vanad kinnikasvanud haavad.

Rebenenud kuuliaugud, mis naha parkimisel suuremaks venivad.	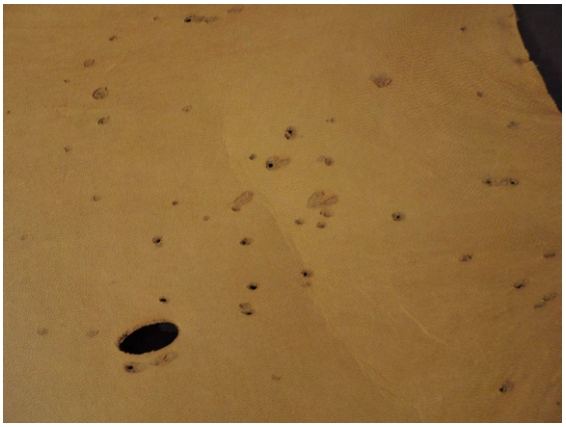 Putukahammustused - puugid ja põdrakärbsed.
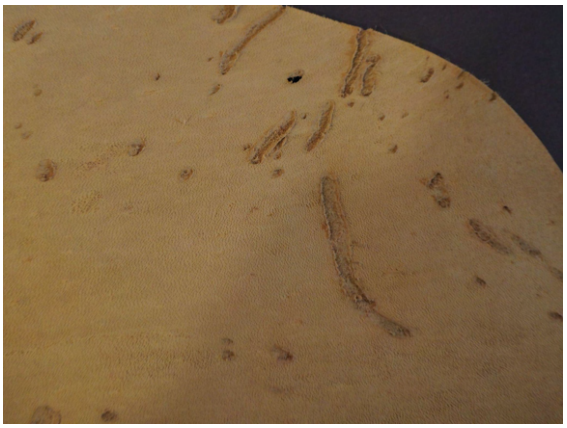 Värskemad haavad ja kriimud.	Venitus jäljed, näiteks emastel kes on poeginud.

2.1.3 Pinnaviimistluse katsed

Kui taimparknahad kätte sain, hakkasin katsetama erinevate pinnaviimistluse materjalidega. Kuna varem olen kasutanud pinna kaitseks aerosoollakke, siis nüüd tahtsin leida loodussõbralikuma viisi naha pinna kaitseks ja värvimiseks.

Minu kodutalus kasvatame kultuurmustikaid ja tihtipeale jääb vähemalt pool saagist korjamata, kas halbade ilmade või korjajate puudumise tõttu. Otsustasin kasutada ebakvaliteetseid marju värvimiseks. (vt Tabel 5.)

Millega proovisin	Pilt	Märkused
Pinnakaitse katse: OSMO Top Oil 3028 siidimatt. Paksemalt peale pandud.		Pind tundub natuke kummine ja õrnalt läikiv. Mustus ei jää külge, kui juhuslikult ei hõõru tugevalt. Hülgab hästi vett. Isegi kui vesi on kaua peal olnud, pole näha et nahk seda endasse tõmbaks. Tugeva kriimustusega tõmbab vett sisse. Lisaks on kriime vähem näha. Nahatoon muutub tumedamaks.
Pinnakaitse katse: OSMO Top Oil 3028 siidimatt. Õhemalt peale pandud.		Pinna erinevust on vähe tunda. Mustus ei jää väga külge, kui just tugevalt ei hõõru. Hülgab hästi vett, isegi kui vesi on peal kaua seisnud, pole näha, et nahk seda endasse tõmbaks. Tugev kriimustus tõmbab vett sisse. Lisaks on kriime vähem näha. Nahatoon on vähe muutunud.
Pinnakaitse katse: OSMO hooldusõli 3079-3440. Paksemalt peale pandud.	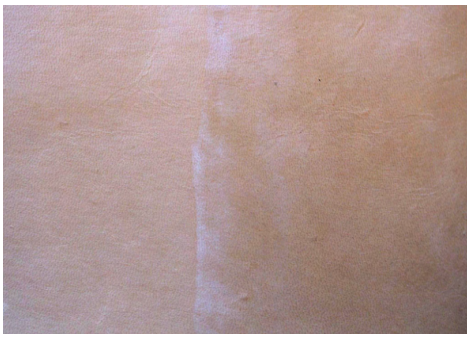	Pind tundub natuke kummine ja õrnalt läikiv. Mustus ei jää külge, kui ei hõõru tugevalt. Hülgab hästi vett, kui vesi pole peal kaua. Kui vesi on kaua peal hakkab see aeglaselt sisse tõmbuma. Kriimustusi on sama hästi näha kui ilma kaitsekihita. Nahatoon on vähe muutunud.
Pinnakaitse katse: OSMO hooldusõli 3079-3440. Õhemalt peale pandud.		Pinna muutust on vähe tunda, ei läigi. Mustuse saab maha pühkida, kui see pole juhuslikult tugevalt peale hõõrdunud. Ei hülga hästi vett. Kriimustusi on sama hästi näha kui ilma kaitsekihita. Nahatoon on vähe muutunud.

Pinnakaitse katse: kristallsatiin matt Lakk Spray.	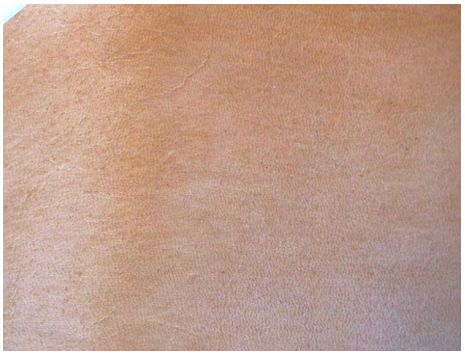	Pinna muutust on vähe tunda, aga ta on kõvem. Mustuse saab maha pühkida. Hülgab hästi vett. Kui hoida vett kaua peal ja sisse hõõruda, siis hakkab vesi nahka tõmbuma, kriimustunud kohtades kiiremini. Kriimustusi on sama hästi näha kui ilma kaitsekihita. Nahatoon on vähe muutunud.
Pinnakaitse katse: Goldenmix Balsam.		Pinna muutust pole tunda. Mustuse saab maha pühkida, aga kui hõõrdub siis mustus jääb külge. Ei hülga vett väga hästi. Vesi tõmbub sisse kiiremini kriimustuste kohast ja kohtadest kuhu vett on varem juba sattunud. Kriimustusi on hästi näha. Nahatoon on vähe muutunud.
Pinnavärvi katse: keedetud mustikas, 45 kraadi juures.		Nahapind muutus hallikaks aga säilitas enda elastsuse. Naha tükk ei kahanenud ega veninud suuremaks.
Pinnavärvi katse: mustika keeduvesi + äädikas, 12 tundi.		Lisades äädikat muutus tumelilla vesi punakaks. Ka nahk muutus punasemaks võrreldes lihtsalt mustika vee kasutamisega. Naha omadused pole muutunud.

Pinnavärvi katse: mustika keeduvesi + sooda, 12 tundi.	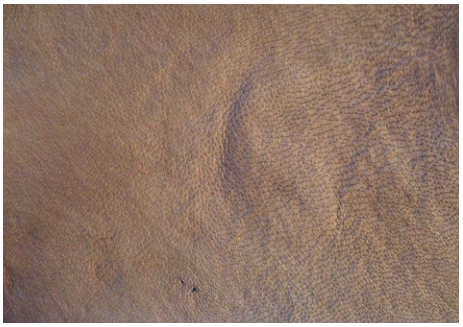	Soodalahus kihises ja vahutas, kui lisasin veele nahaproovi. Sooda tõi lahuses välja pigem mustika sinaka tooni. Nahk muutus pehmemaks ning siidisemaks ja tõmbus natuke kokku.
Pinnavärvi katse: külmutatud mustikad sulasid peal 12 tundi.	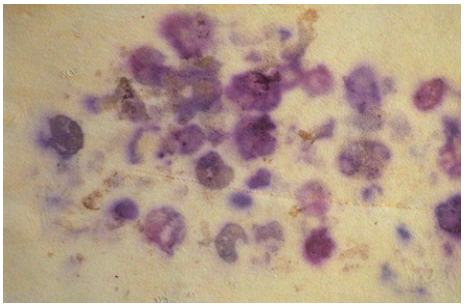	Asetasin mustikad suvaliselt nahale. Vaadeldes on värv ebaühtlane ja pigem tundub nahk olevat määrdunud. Naha omadused pole muutunud.
Pinnavärvi katse: pressitud mustika kestadel, mis olid enne keedetud 12 tundi.	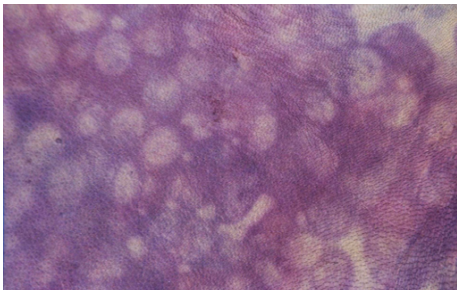	Mustikad värvisid ühtlasemalt ja jätsid nahale ilusa mustri. Naha omadused pole muutunud.
Pinnavärvi katse: matcha pulber + äädikas, 12 tundi.		Nahk muutus pruunikaskollaseks. Lisaks muutus ta kõvemaks ja tekkis tunne nagu oleks pealispinda lakitud. Nahk pole nii elastne, kui alguses.
Pinnavärvi katse: vesi + vask-sulfaat, 12 tundi.		Nahk värvus punakaspruuniks. Kohati tundub nagu lõikeäär oleks kõrvetada saanud ning on nendest kohtadest tugevam. Eeldan, et lahus oli kas liiga tugev või hoidsin seda nahal liiga kaua.

Pinnavärvi katse: briljant-rohelise lahus, 12 tundi.	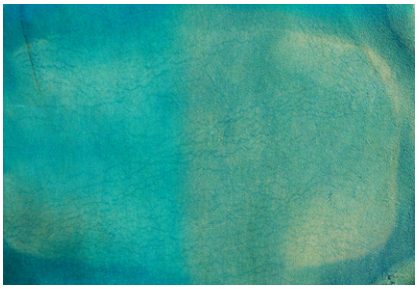	Naha pind värvus ilusaks roheliseks, kuid pikemalt päikse käes olles pleekis kiiresti ära. Nahk on sama pehme kui enne.
Pinnavärvi katse: kaaliumper-manganaat lahus, 12 tundi.		Lahus oli arvatavasti liiga tugev ja kõrvetas naha pinda, tekitades tunde, et nahka on põletatud. Nahk on tugev ja mureneb kergelt. Värv on tumepruun. Naha proov tõmbus kokku.
Pinnavärvi katse: katsetus maalida kaaliumper-manganaadi ja briljant-rohelise lahustega.		Pintsliga lahuste pealekandmine õnnestus ja nahk värvus kiiresti. Saab teha konkreetseid jooni ja värv ei lähe laiali.
Pinnavärvi katse: mustika keeduvesi, rohkem kui 45 kraadi juures.		Liiga tugev kuumus hakkas nahka küpsetama. Nahk tõmbus kokku ja kivistus. Painutamisel murdus nahk kildudeks.

Tabel 5. Pinnakatsetused ja tähelepanekud.

2.2 Ideed ja kavandamine

Minu peamine eesmärk on näidata ulukinaha naturaalset ilu ja selle potentsiaali. Seepärast kavandasin lihtsatel geomeetrilistel kujunditel ja vormidel põhineva erinevate funksioonidega kottide komplekti. Kavandamisel tekkis idee kasutada aktsendina või läbiva joonena mustikatega värvitud detaile.

Valminud jooniste seast valisin välja selja-, käe- ja vöökoti, mis omavahel kombineerituna või eraldi kandes moodustaksid linnakeskkonda sobiva komplekti. (vt Lisa 1)

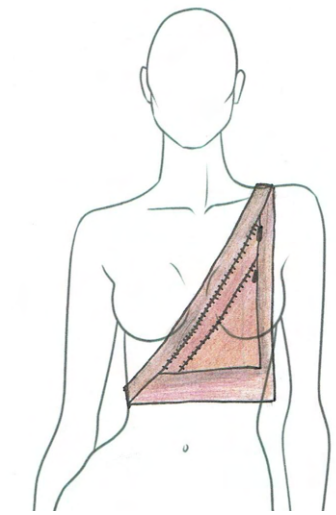

Autori kottide ideede visandid.

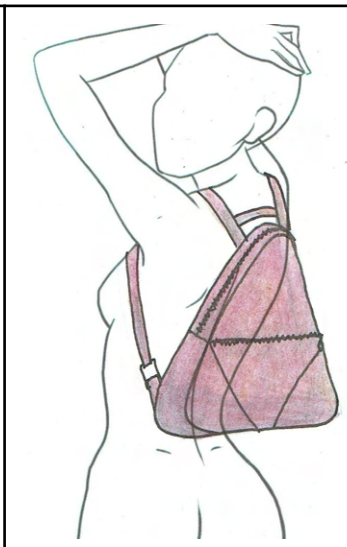

Figuuride siluetid
idrawfashion.com

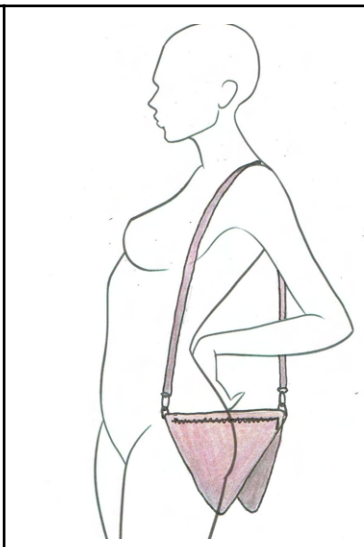

2.3 Prototüüpide valmistamine

Valitud komplekti valmistamist alustasin paberist ideemakettide voltimisest ja meeldivate, kehaga loogiliselt suhestuvate proportsioonide otsimisest. Panin paika kindlad suurused, arvestades kaasaskantavate esemete ja visuaalse proportsiooni suhet. Ideemaketide põhjal joonestasin lõiked ja katsetasin nende sobivust viltmaterjalist masinõmmeldud prototüüpide abil. Õmmeldud makettidel testisin rihmade, taskute, kinnituste jm detailide toimimist nii keha suhtes kui ka asjade mahutamise poolest ning panin paika viimistlemise meetodid, kokkupaneku järjekorra ja valisin sobivad kinnitusvahendid.

Esimesed prototüübid viltmaterjalist.

Kui esimesed prototüübid olid valmis ja üle vaadatud, parandasin vead lõigetes. Uute lõigete järgi õmblesin järgmised prototüübid.

MN

Arendatud prototüübid viltmaterjalist.

2.4 Komplekti valmimine

Naha materjaliomaduste kindlaks määramiseks tegin hulga tööproove. Vajaliku informatsiooni saamiseks õmblesin keerukamad detailid ja konstruktsiooniosad veel eraldi läbi. Pärast nende analüüsimist tegin mõned materjalipõhised muudatused.

Katsetasin konstruktsiooni keerukamad kohad nahast tööproovidel. Lisaks vaatasin, kui suure õmblusvaru peaksin jätma, et nurgad oleksid ilusad. Proovisin kuidas nahk nende lõigetega toimib.

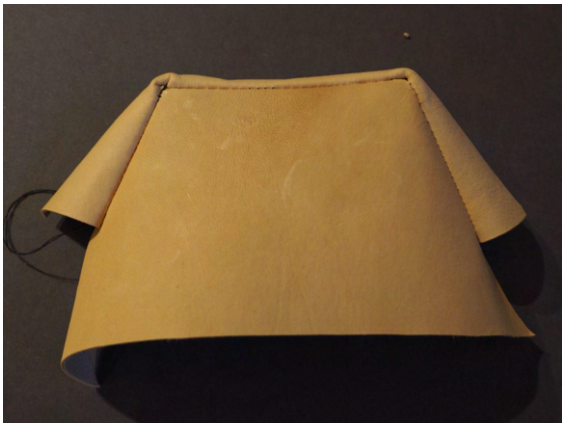

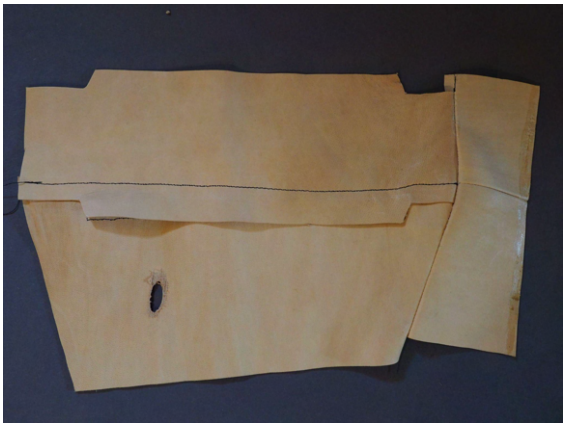

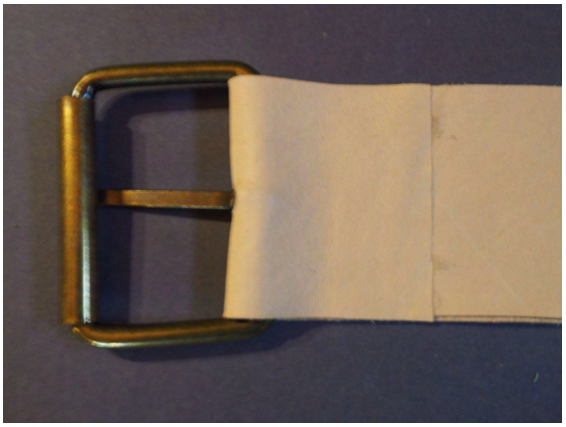

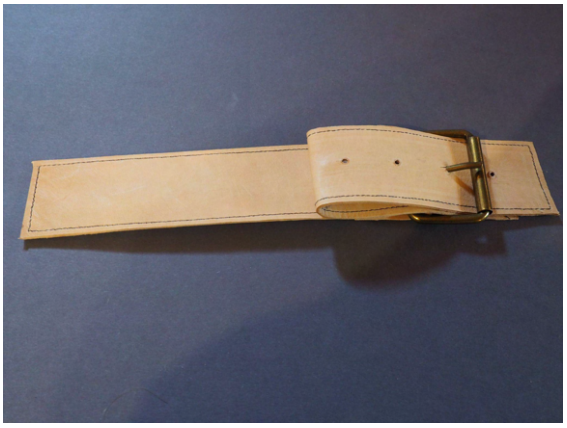

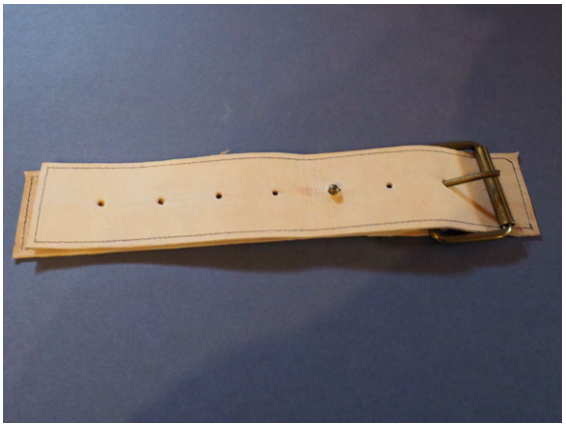

Lõigete katsetused nahal.

2.4.1 Naha ettevalmistamine

Naha ettevalmistuse alla käivad naha ja lukkude värvimine, lõigete väljalõikamine ja naha õlitamine.

Kõigepealt värvisin nahad. Otsustasin värvida mustikatega, kuna kasvatame kultuurmustikaid ja ikka jääb üle mustikaid, mis pole kaubanduslikud. Seepärast otsustasin kasutada neid ka värvimisel. (vt Tabel 6.)

Asetasin pool kilo külmutatud mustikaid liitrisse vette. Keetsin mustikaid kõrgel kuumuse juures pool tundi.	
Kurnasin mustikad ja panin mustika kestad plaadile. Ajasin mustikad ühtlaseks kihiks laial.	

Asetasin nahatükid mustikatele ja surusin peale nii kaua kuni nahk läks kohati märjaks.	
Asetasin puidust plaadi nahale, et tulemus oleks ühtlasem.	
Võtsin nahad mustikatelt ja pesin jäägid õrnalt vee all ära. Lasin nahkadel kuivada.	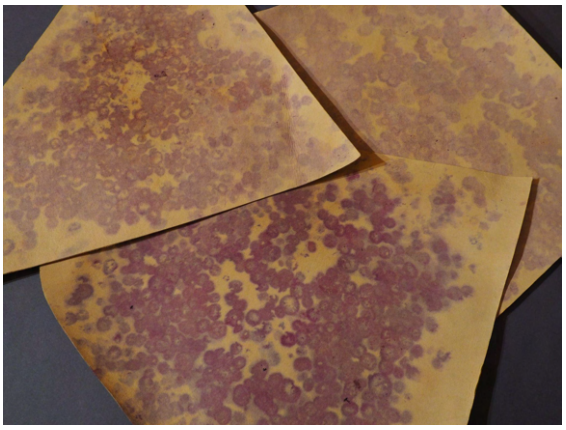

Tabel 6. Naha värvimine mustikatega.

Järgmisena lõikasin lõiked välja ja kasutasin nende katmiseks kattematerjali, mis mulle proovide seast enim meeldis - OSMO Top Oil läbikumav õlivaha. (vt Tabel 7.)

Lõikasin lõigete järgi nahast välja tükid. Kokku läks vaja kuute nahka.		
Kasutasin katteks OSMO Top Oil Siidimatt läbikumavat õlivaha. Leidsin, et materjal ei muuda naha naturaalset elastsust ja kaitseb nahka vee kahjustuste eest. Kandsin õlivaha svammiga õrnalt nahale ning pühkisin ülejääk õlivaha maha.	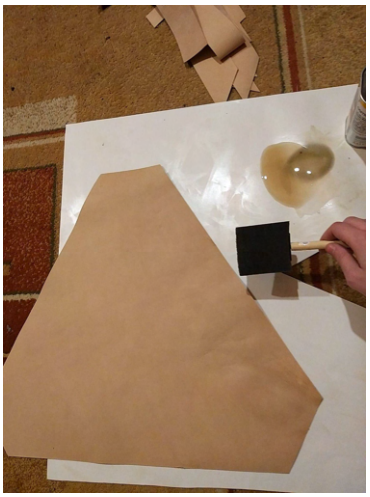	

Tabel 7. Nahast detailide väljalõikamine ja kattematerjali peale kandmine.

Pidin lukud värvima, kuna ei leidnud sobivat tooni. Tegemist on võimalikult naturaalsetest materjalidest valmistatud kottidega. Soovisin, et ka lukud oleksid naturaalset tooni. Naturaalsuse eesmärgil valisin metallist lukud, mille värvimiseks kasutasin musta tee tõmmist. (vt Tabel 8.)

Ma võtsin väikese kausi kuhu lisasin kaks sl musta Earl Gray teed. Valasin peale 150 ml keevat vett. Jätsin tee seisma pooleks tunniks.		
Kandsin tõmmise pintsli abil lukkudele. Kui lukud said värvitud kuivatasin need fööniga. Kartsin, et tee pärast võib metall korrodeeruma hakata.		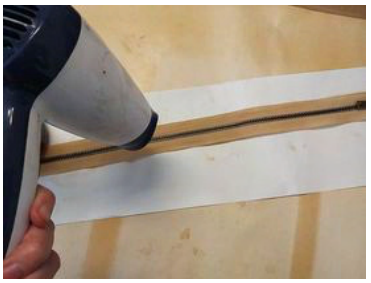

Tabel 8. Lukkude värvimine teega.

Lõikasin välja kottide voodrilõiked. Voodrikangaks valisin linase tumerohelise kanga. (vt Tabel 9)

Kandsin lõiked kangale ja lõikasin need välja. Kangale jätsin õmblusvaru 1 cm.		

Tabel 9. Voodrite lõikamine.

Lõpuks õhendasin nahast detailid, et õmbluskohad ei oleks liiga paksud. Kuna selgus, et kõige paksem koht on kuue kihiline oli õhendamine oluline. Tegemist on küll õhukese nahaga, aga leidsin, et parem oleks ikkagi nahka õhendada. (vt Tabel 10.)

Õhendasin nahklõiked kottide tegemiseks.	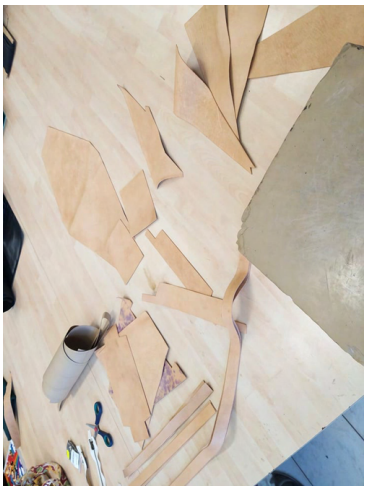	

Tabel 10. Naha õhendamine.

2.4.2 Käekoti õmblemine

Esimesena hakkasin õmblema käekoti. (vt Tabel 11.)

Liimisin lukud ja voodri koti esipaneeli lõigetele. Lõikasin ära lukkude välja turritavad otsad.	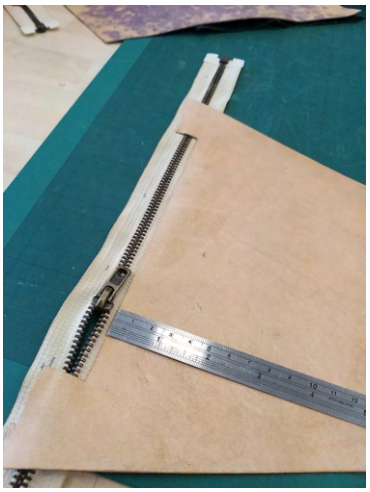	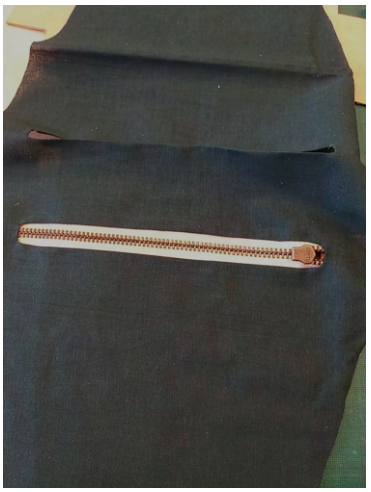

Õmblesin paneelid ja voodri kokku. Õmblesin 2mm kauguselt naha äärest.		
Liimisin ja õmblesin esipaneelidele pealisklapi.		
Liimisin külje ja põhja tükid omavahel kokku. Õmblesin need kokku ja surusin lõikevarud laiali. Seejärel liimisin ja õmblesin külgede paneelid selja paneeli külge. Jätsin õmblusvaru 6 mm.	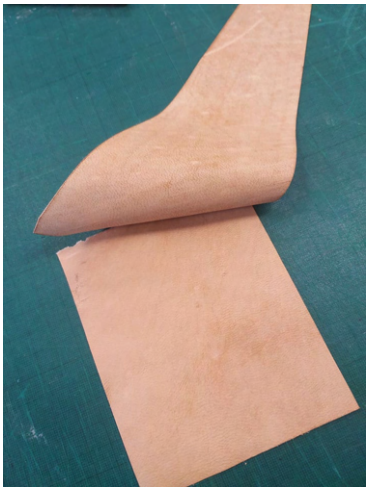	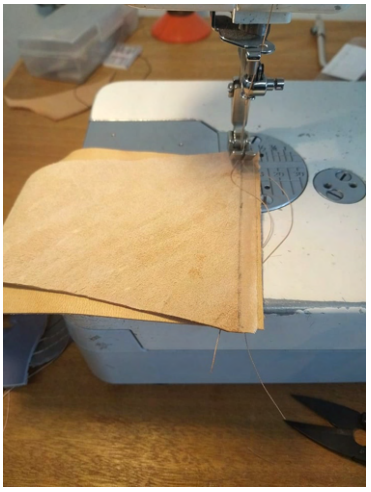

	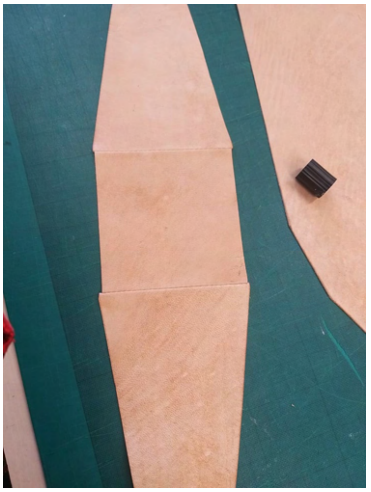	
Õmblesin kokku voodri tükid. Esmalt külje ja põhja paneelid, seejärel selja paneeli.	 	

	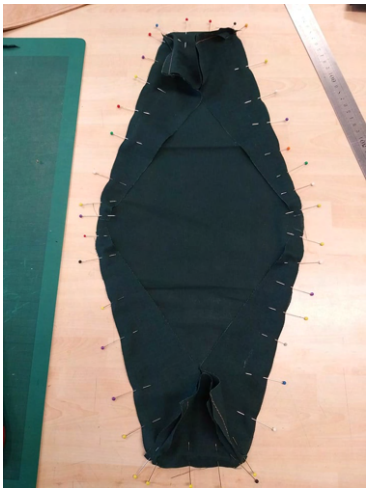	
Õmblesin kõik voodri osad kokku. Jätsin 10 cm ava, et saaks hiljem koti õiget pidi pöörata.	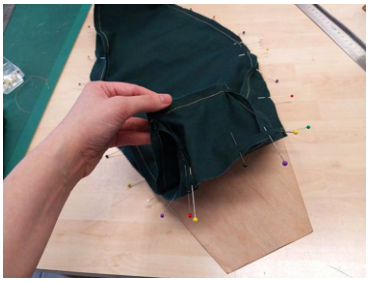	
Liimisin ja õmblesin kokku esipaneeli ja selja paneeli. Lisaks ka külje aasad koos D-aasadega.	 	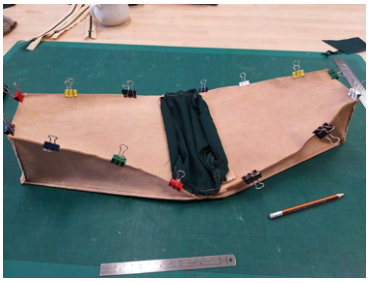 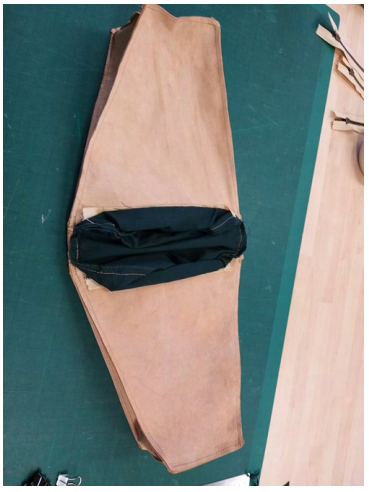

Toestasin õlapaelad tugiteibiga ja liimisin need, et pael oleks kahekordsest nahast. Tugiteipi kasutasin, et õlapael ei hakkaks aja jooksul venima. Õmblesin paela nahad kokku. Lisasin pandla ja kasutasin kinnitamiseks neete. Augustasin paela nii, et auk on iga 4 cm tagani. Lisasin ka nahast vööd enne paela neetidega kotile kinnitamist.

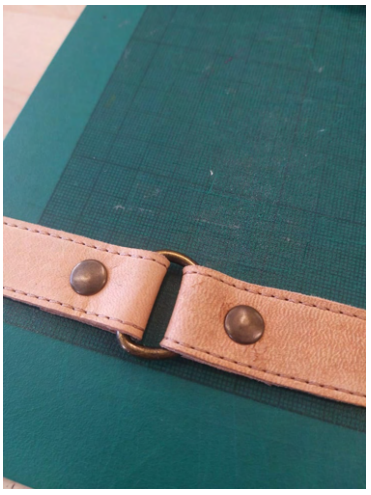

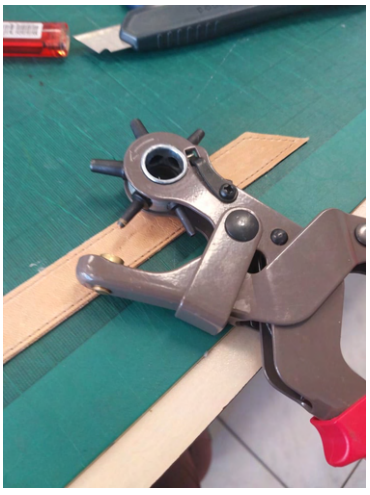

Kott sai valmis.		

Tabel 11. Käekoti valmimine.

2.4.3 Vöökoti tegemine

Teisena võtsin ette vöökotti. (vt Tabel 12.)

Liimisin ja õmblesin kokku väikse koti tasku paneeli, tema voodri ja luku. Lõikasin ära üleliigsed luku otsad.	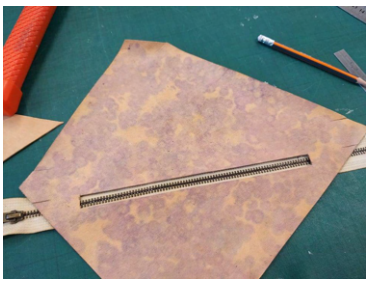	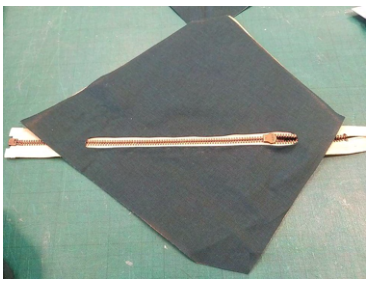

	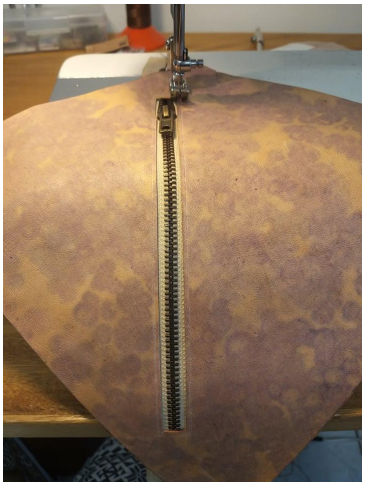	
Liimisin ja õmblesin kokku koti põhipaneeli, vastava voodri osa ja luku.	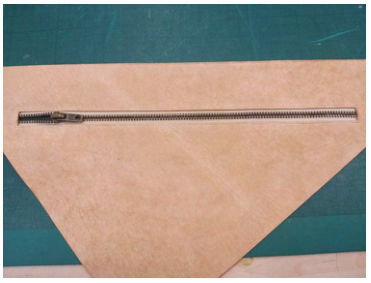	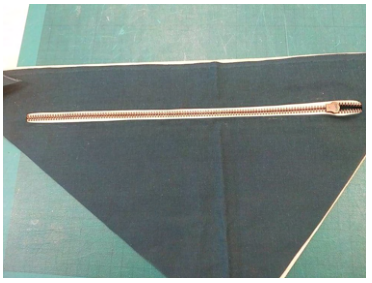
Õmblesin kokku väikese tasku voodri. Seejärel õmblesin kokku tasku naha. Jätsin 5 cm voodrist õmblemata, et pöörata tasku õiget pidi. Pöörasin tasku ümber ja õmblesin peitepistega voodrisse jäänud augu kinni.		

Õmblesin kokku koti põhipaneeli voodri.	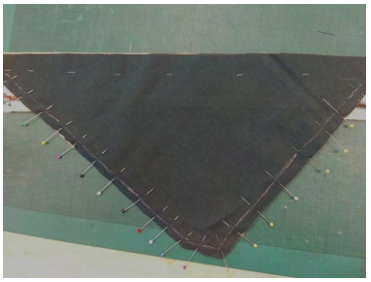	
Õmblesin kokku põhipaneeli mõlemad küljed.	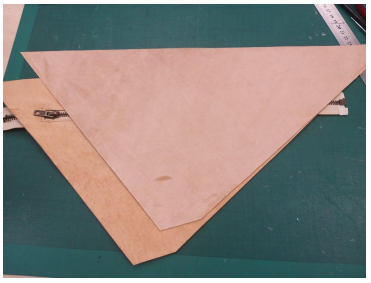	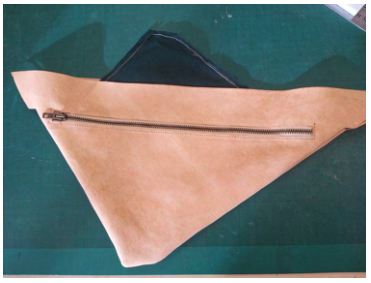
Kinnitasin väikese tasku neetide abil koti põhipaneelile.		

Liimisin ja toestasin vöö paelad. Õmblesin vöö kaks nahka omavahel kokku. Liimisin ja kinnitasin paelad koti põhiosale liimi ja neetidega. Paela otsa kinnitasin pandla ja ühendasin vöö kotiga. Augustasin vöö, tegin augud iga 4 cm tagant.	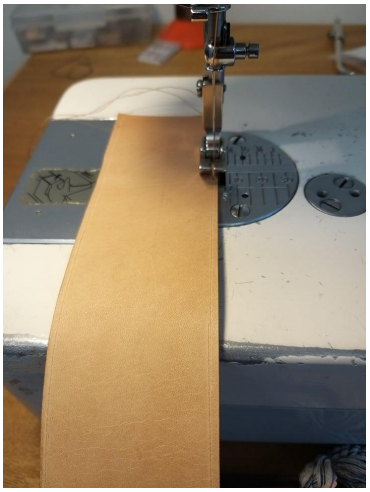	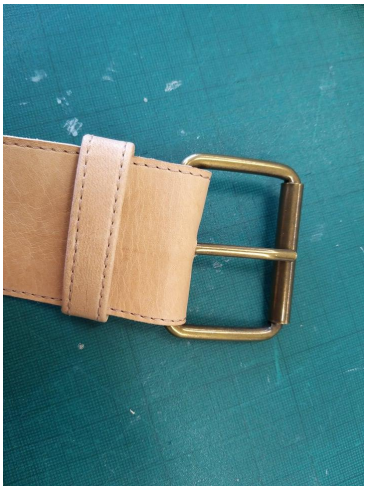 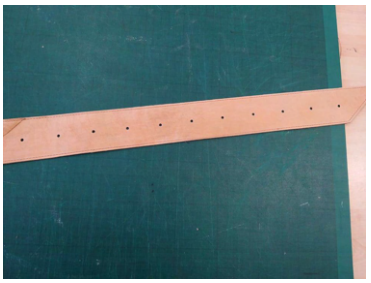
Kott sai valmis.		

Tabel 12. Vöökoti õmblemine.

2.4.4 Seljakoti õmblemine

Viimasena tegin valmis seljakoti. (vt Tabel 13.)

Toestasin paelad tugiteibiga ja liimisin need kokku. Lisaks liimisin põhja, klappidega paneelid, käepideme ja selja paneeli. Selja ja põhja paneelid tegin kahekordsest nahast, et nad oleksid tugevamad. Kuna need on kandvad pinnad siis võivad nad muidu venima hakata. Lisaks on parem kui selja paneel on paksem, et igat konarust mida kotti pandud asjad võivad tekitada poleks nii palju tunda.	 	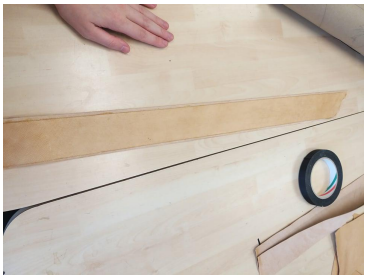 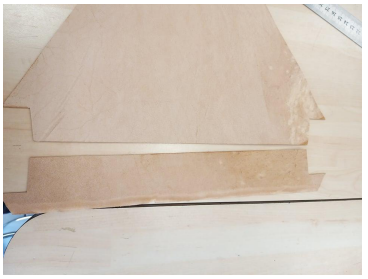 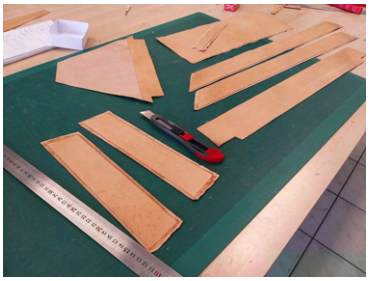

Liimisin esipaneeli tasku, luku ja voodri kokku. Lõikasin ära üleliigsed lukuotsad.	 	
Liimisin ja õmblesin kokku esipaneeli nurgatükid ja klapiga tipu paneeli.	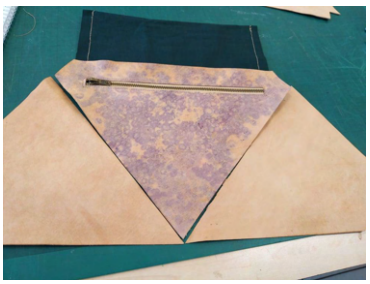 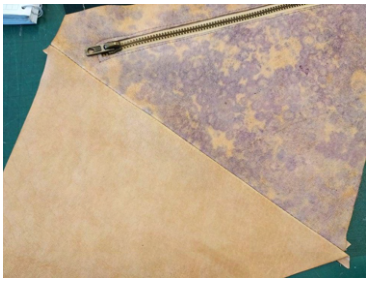	

	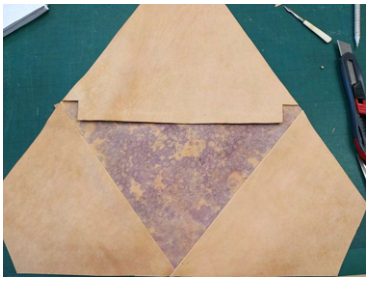	
Liimisin ja õmblesin katte paneeli, luku ja voodri kokku. Lisasin klapi paneeli ja õmblesin selle juurde.	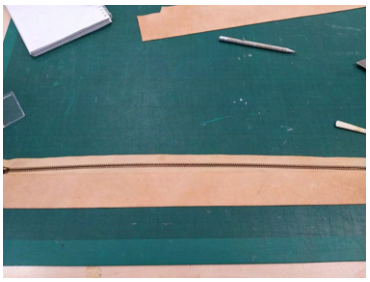 	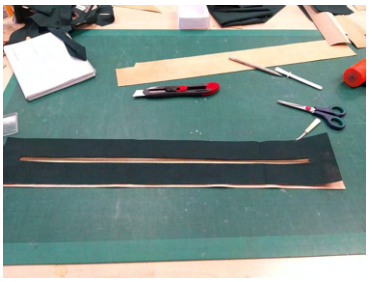 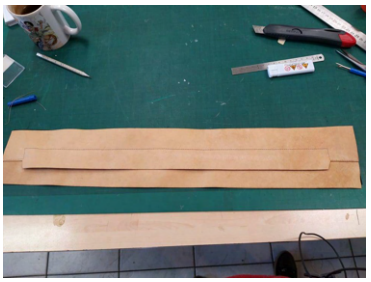
Liimisin ja õmblesin kokku külje ja nurga detailid. Lükkasin õmblusvarud ühtlaseks. Seejärel liimisin ja õmblesin mõlemad küljepaneelid põhjaga kokku.	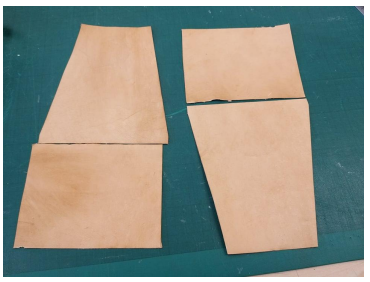 	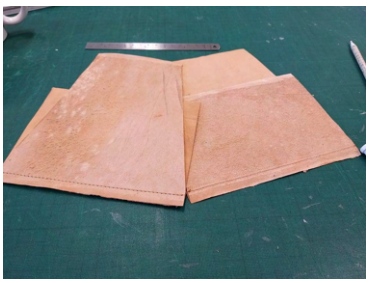

Õmblesin voodri külje, põhja ja ülemised paneelid kokku.		
Kantisin sisesahtli ja õmblesin selle seljavoodrile. Lisasin voodrile ka lukutasku. Lukutasku kandil on ka klapp mis ulatub sisesahtli peale.		

		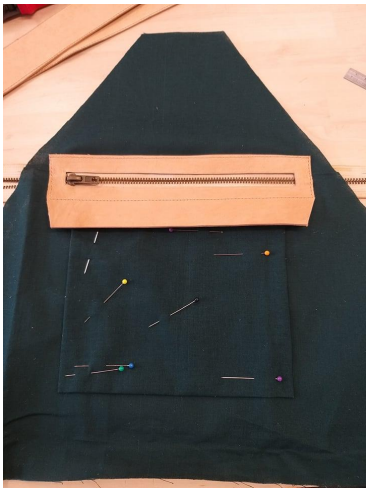
Õmblesin selja voodritüki kaane paneeliga kokku.		

Liimisin ja õmblesin külje ja põhja paneelid kaane detailidega kokku.		
Õmblesin viimase voodri paneeli ülejäänuga kokku, kuid jätsin ühe külje põhja juurest lahti, et saaks koti õiget pidi pöörata.		
Liimisin ja õmblesin esikülje detailid külgede paneeliga kokku.		
Õmblesin paelad, sanga ja vööd.		

	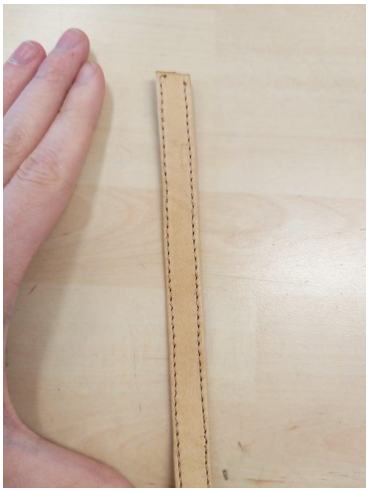	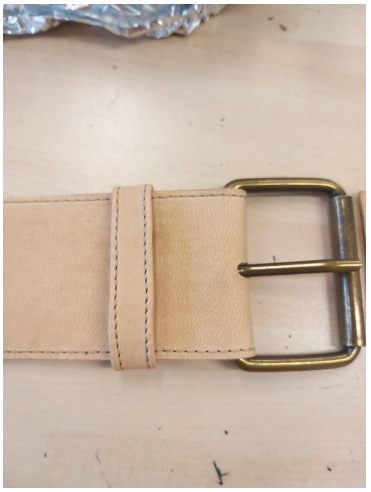
Liimisin ja õmblesin seljadetaili paelade, sanga ja ülejäänud kotiga kokku		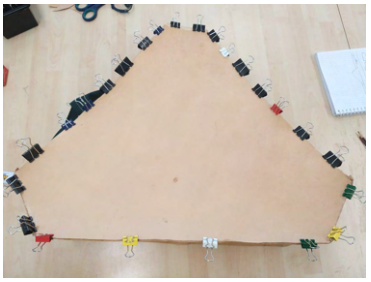
Pöörasin koti õiget pidi ja õmblesin peiteõmblusega voodri põhja kinni. Tegin paeladele augud ja kott sai valmis.		

Tabel 13. Seljakoti õmblemine.

2.4.5. Lõpptulemus

Eesmärgiks seatud kolme koti valmistamine läks plaanipäraselt. Kotid pildistas üles Kõrgem Kunstikooli Pallas fotograafia osakonna teise kursuse tudeng Luisa Greta Vilo ja modell on Marri Triin Volt.

Metskitsnahast linnakotide komplekt.

Foto: Luisa Greta Vilo

2.5 Ideede arendamine tulevikus

Lõputöö protsessi ajal sai mulle selgeks, et soovin kindlasti edasi tegeleda metslooma nahkadega. Mitte ainult metskitse, vaid ka kõikide teiste metsloomade nahkadega. Iga looma nahk on omamoodi ja annab uusi võimalusi disainimaailmas.

Sooviksin küsida riigilt rahastust, et hakata tegelema nahkade kogumise, parkimise ja edasimüügiga. Küsitluse põhjal olen mõelnud hõlpsama viisi nahkade korjamiseks. Nimelt viiksin igasse jahiesindusse külmakirstu, kuhu jahimehed saaksid nahku tuua. Lisaks koostaksin ankeedi, kuhu jahimees saab lisada vajalikud andmed, et saaksin arveldada.

Leian, et jahiloomanahku võiksid hakata kasutama ka teised kunstnikud ja disainerid, mille pärast ma mitte ainult ei arendaks enda disaini, vaid müüks materjali ka teistele soovijatele. Tulevikus kindlasti ka välismaale ja suurtööstustele.

KOKKUVÕTE

Inimesed on pidanud loomadele jahti aastatuhandeid ning kasutanud erinevaid saadusi oma igapäevaelus. Tänapäeval jahitakse peamiselt loomade arvukuse kontrollimiseks, liha või lõbu pärast. Seetõttu jäävad enamik jahiloomade nahad kasutamata ning need visatakse ära, ehki neist võiks valmistada erinevaid tarbe- ja riideesemeid.

Lõputöö esimene peatükk tutvustab lühidalt jahipidamist Eestis ning erinevaid Eesti jahipidajate vaateid. Kuna kasutasin lõputöö praktilises osas just metskitse nahkasid, siis tutvustan ka metskitse lähemalt. Selleks, et uurida lähemalt jahimeeste arvamust ulukinahkade kasutamisest või siis mitte kasutamisest, viisime koostöös TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia tudengi Kadri Võreliga läbi küsimustiku. Küsimustik koosnes 21-st küsimusest ning sellele vastas 124 jahimeest. Enamik neist arvasid, et ulukinahad võiksid leida laialdasemat kasutust, kuid samas tunti muret, et nõudlus pole piisavalt suur.

Teises peatükis kirjeldan põhjalikult praktilise osa protsessi. Esmalt tutvustan metskitse nahkade kogumisprotsessi, parkimist ja erinevaid nahal potentisaalselt esinevaid probleeme. Testisin erinevaid pinnaviimistlusvahendeid ning värvimisvõimalusi, et leida endale kõige paremini sobivad lahendused. Töödeldud nahkadest valmistasin kolmest kotist koosneva linnakotide komplekti.

Linnakottide komplekti kuulub käe-, vöö- ja seljakott, mis on valmistatud taimpargitud metskitsenahkadest. Esmalt valmistasin viltmaterjalist prototüübid, et olla veendunud lõigete sobivuses. Kasutasin võimalikult palju naturaalseid vahendeid, et komplekt oleks looduslähedasem. Näiteks kasutasin naha kaunistamiseks läbiva joonena mustikaid ja lukkude värvimiseks musta tee tõmmist.

Kokkuvõttes võib seatud eesmärgid lugeda täidetuks. Uurisin jahiloomanahkade kasutuse kohta Eestis ning sain ka jahimeestelt sisendit teema kohta. Õppisin rohkem metskitsenahkade kasutamisest ja omadustest ning valmistasin neist linnakotide komplekti.

Tulevikus plaanin jahiloomanahkadega edasi tegeleda ning propageerida ja tutvustada nende kasutusvõimalusi ka laiemale publikule. Seisan ka edaspidi selle eest, et nahku ei visataks ära, vaid need siiski väärindataks. Loodan, et rohkem inimesi mõistavad, et jahiloomanahad on taastuv resurss ning nende kasutamine loodussõbralikum.

RESÜMEE

Roe Deer Leather City Bags. Game Skin - an Untapped Resource.

Humans have hunted animals for several millennia and used various products in their daily lives. Nowadays, hunting is mainly done to control the number of animals, for meat or for fun. As a result, most game skins remain unused and are discarded, although they could be used to make a variety of consumer items (clothes, bags etc).

The first chapter of the thesis briefly introduces hunting in Estonia and the different views of Estonian hunters. Since I used roe deer skins in the practical part of the thesis, I will also introduce roe deer in more detail. In order to find out more about the opinion of hunters about the use or non-use of game skins, we conducted a questionnaire in cooperation with Kadri Võrel, a student of the UT Viljandi Academy of Culture. The questionnaire consisted of 21 questions and was answered by 124 hunters. Most of them thought that game skins could be more widely used, but there was concern that demand was not high enough.

In the second chapter, I describe in detail the practical part of processing and using the skins. First, I introduce the process of collecting roe deer skins, tanning and describe various potential problems with them. I tested various surface finishing products and painting options to find the best solutions for me. I made a set of three-bag city bags from the treated leathers.

The set of city bags includes a handbag, belt and backpack made of plant-tanned roe deer leather. I started with making prototypes out of felt to make sure the sections fit. I used as many natural tools as possible to make the set closer to nature. For example, I used blueberries as a continuous line to decorate the skin and black tea to color the locks.

In conclusion, the set goals can be considered fulfilled. I researched the use of hunting animal skins in Estonia and also received input on the topic from hunters. I learned more about the use and properties of roe deer leather and made a set of bags from them.

I plan to continue to work with hunted animal skins and to promote and introduce their use to a wider audience. I will continue to stand for the skins not to be thrown away, but be

used and valued. I hope that more people will realize that game skins are a renewable resource and that their use is environmentally friendly.

KASUTATUD KIRJANDUS

AJALEHEARTIKKEL

Paluoja, S. (2021.18. veb) Miks kodumaised nadad lähevad nahka?. - *Maa Elu*, lk. 8.

ELEKTROONILISED DOKUMENDID

Keskkonnaministeerium. Jahindus. [WWW]

https://www.envir.ee/et/jahindus (14.08.2018)

Keskkonnaagentuur. Ulukite arvukus ja küttimine. [WWW]

https://www.keskkonnaagentuur.ee/et/kuttimine (14.08.2018)

Randveer, T. Kui palju elab Eestis metskitsi?. [WWW]

https://www.ejs.ee/kui-palju-elab-eestis-metskitsi/ (17.02.2017).

RMK. Jahikalender. [WWW]

https://www.rmk.ee/metsa-majandamine/jahindus/jahikalender

TÜ Viljandi kultuuriakadeemia. Oma nahk. [WWW]

https://www.kultuur.ut.ee/et/oma-nahk

Keskkonnaagentuur. Meie metskitsede Eesti. [WWW]

https://www.keskkonnaagentuur.ee/et/uudised/meie-metskitsede-eesti (04.01.2019).

RMK. Jahindustalituse juhataja käskkiri. [WWW]

https://media.rmk.ee/files/Jahilubade_muugihinnad_01032017.pdf (01.02.2017)

RAAMATUD

Randla, T. (1979). *Jahimehe käsiraamat.* Tallinn: Valgus.

PILDID

Metskitsed [WWW]

https://visualhunt.com/f5/photo/8567633689/3ab2b9544c/ (28.05.2021)

Figuuri siluetid kavanditele [WWW]

https://www.idrawfashion.com/

LISAD

Lisa 1

Kavandid

Lisa 2

“Küsitlus jahimeestele” ankeet

Lisa 3

” Küsitlus jahimeestele” küsitluse 1. küsimuse vastuste tabel

Lisa 4

“Küsitlus Jahimeestele” küsitluse 2. küsimuse vastuste tabel

Lisa 5

“Küsitlus Jahimeestele” küsitluse 10. küsimuse vastuste tabel

Lisa 6

“Küsitlus jahimeestele” küsitluse 11. küsimuse vastuste tabel

Lisa 7

“Küsitlus Jahimeestele” küsitluse 12. küsimuse vastuste tabel

Lisa 8

“Küsitlus Jahimeestele” küsitluse 19. küsimuse vastuste tabel

Lisa 9

“Küsitlus Jahimeestele” küsitluse 20. küsimuse vastuste tabel

Lisa 10

“Küsitlus Jahimeestele” küsitluse 21. küsimuse vastuste tabel

Lisa 1. Kavandid

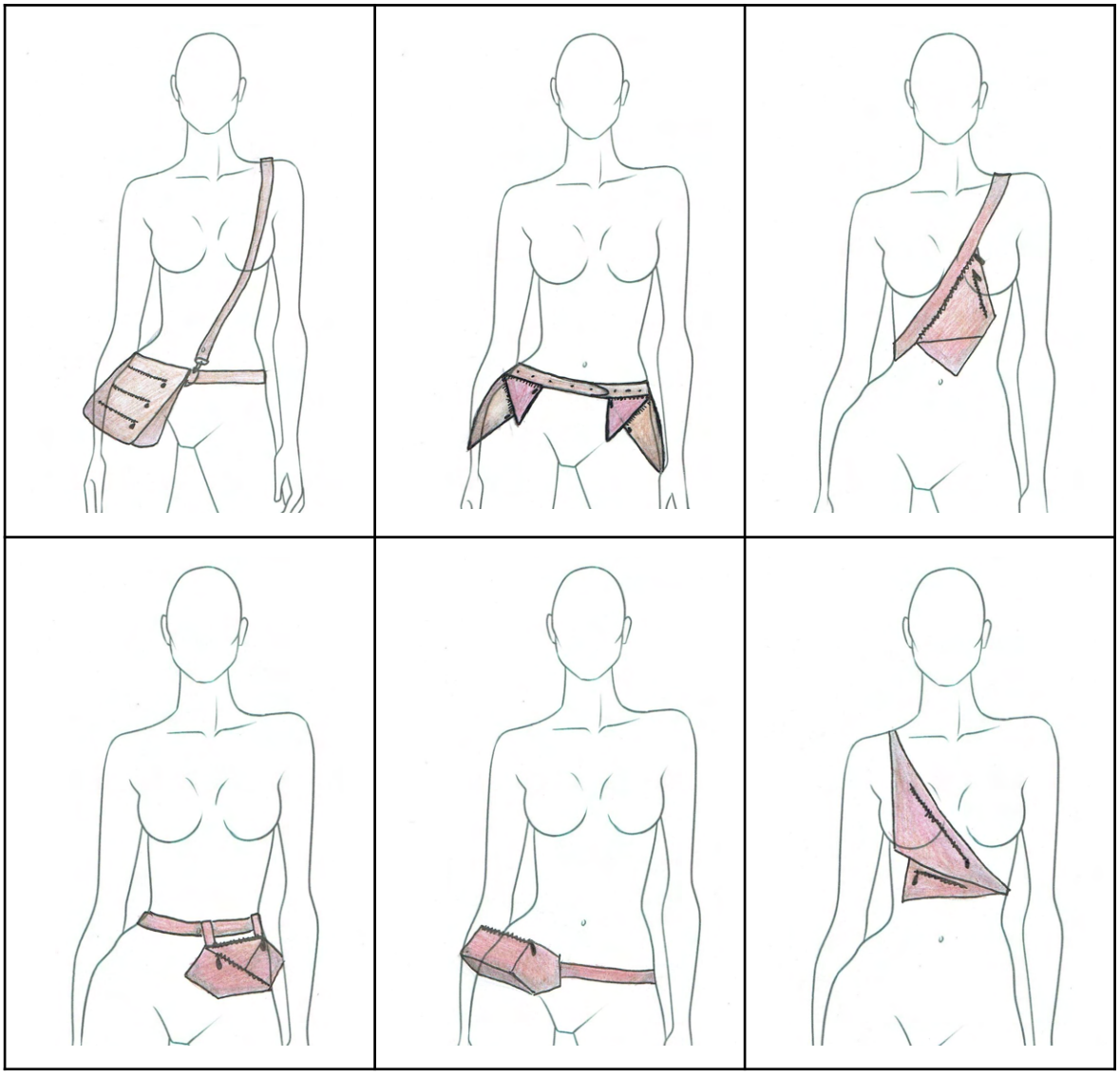

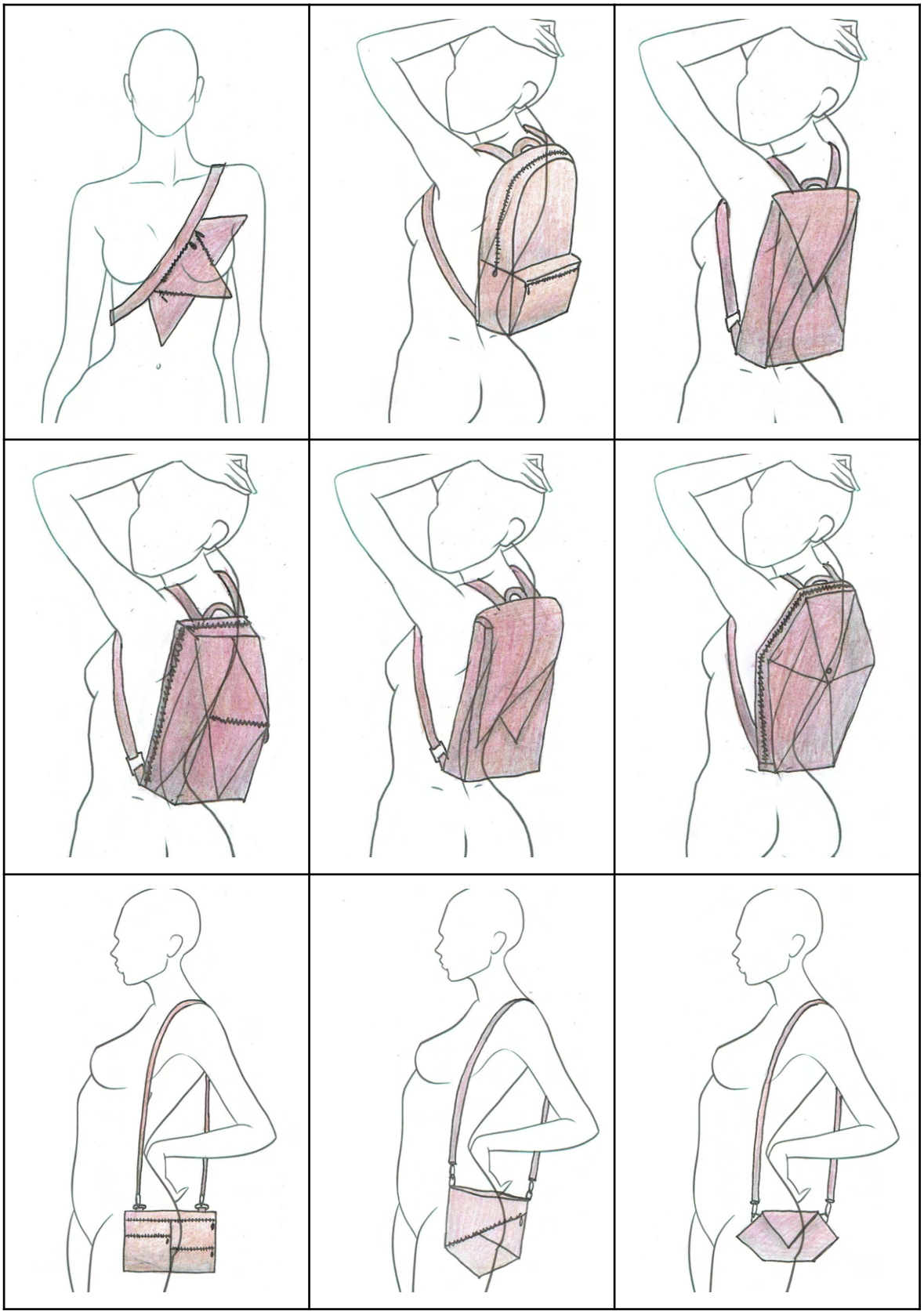

ŇO

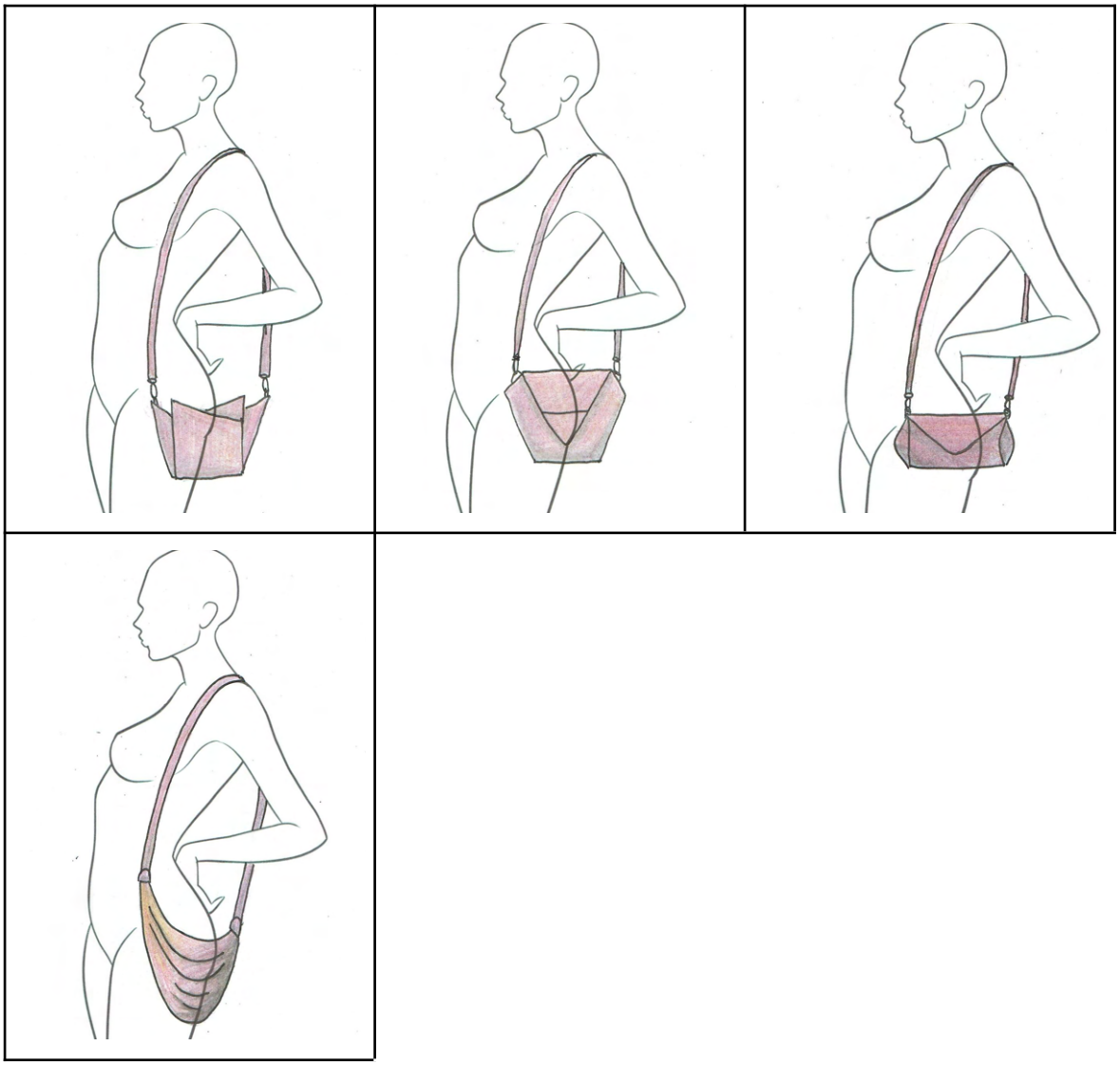

ÑŁ

Lisa 2. “Küsitlus jahimeestele” ankeet

Küsitlus

Oleme Kõrgema kunstikooli Pallas ja Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia tudengid Iris Järg ja Kadri Võrel. Tunneme huvi ulukinahkade kasutuse vastu ning seetõttu soovime valdkonnaga põhjalikumalt tutvuda.

Iris uurib oma lõputöö raames, kui palju metslooma nahku leiab kasutust. Praktilise osana on plaanis koguda metskitse toornahku, Skineksis parkida ning valmistada nendest tooted.

Kadri seminaritöö teemaks on ulukinahkade senise kasutamise ning võimaliku kogumise uuring. Töö eesmärgiks on välja selgitada, mida ulukinahkadega tehakse ning millistel tingimustel on võimalik nahku jahimeestelt koguda.

Oma uurimusi ei saa me teha ilma jahimeeste abita. Küsitlusele vastamine võtab aega umbes 15 minutit. Iga vastus on meie jaoks väga oluline.
Kui Teil tekib küsimusi seoses küsitluse või meie uurimusega, saab meiega ühendust e-mailidel iris.jarg@icloud.com ja kadrivorel@gmail.com
Aitäh küsitluses osalemise eest!

* Required

1. Millises maakonnas jahil käite? *

2. Mis põhjusel jahil käite?

3. Kas pooldate uluki nahkade senisest rohkemat kasutust? *

Mark only one oval.

- ◯ jah
- ◯ Ei
- ◯ Other: _____

4. Kui palju ja milliseid loomi eelmisel jahiaastal küttisite? *

Mark only one oval per row.

	0	1	2	3	4	5-6	7-8	9-10	rohk
Mäger	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Nugis	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Saarmas	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Kährik	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Rebane	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Punahirv	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯

5. Mitu metskitse küttisite eelmisel jahiaastal? *

_____

6. Mitu kobrast küttisite eelmisel jahiaastal? *

_____

7. Mitu kütitud loomade nahkadest leidis kasutust? (läksid parkimisse, on säilitatud jne.) *

Mark only one oval per row.

	0	1	2	3	4	5-6	7-8	9-10	rohk
Mäger	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Nugis	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Saarmas	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Kährik	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Rebane	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯
Punahirv	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯	◯

8. Mitu metskitse ja kopra nahka leidis kasutust? Milleks neid kasutate? *

9. Mitu kütitud loomade nahkadest olid kasutuseks kõlbmatud? (Näiteks kärntõbi, eriti halvasti läinud lask vms) *

Mark only one oval per row.

	0	1	2	3	4	5-6	7-8	9-10	rohk
Mäger									
Nugis									
Saarmas									
Kährik									
Rebane									
Punahirv									
Metskits									
Kobras									

10. Kas erinevate nahkade säilitamine jahiaasta lõpuni oleks võimalik? Märkige probleemid ning ettepanekud nende lahendamiseks.

11. Millistel tingimustel oleksite nõus oma kütitud loomade nahku loovutama? (Näiteks: vahetuskaup, ise järele tulemine jne.) *

12. Kas olete nõus nahad ise kokkuostjale toimetama? *

Check all that apply.

- [ ] Jah
- [ ] Ei
- [ ] Other: _____

13. Mis hinnaga oleksite valmis müüma metskitse toornahka? *

_____

14. Mis hinnaga oleksite valmis müüma kopra toornahka? *

_____

15. Mis hinnaga oleksite valmis müüma rebase toornahka? *

_____

16. Mis hinnaga oleksite valmis müüma mägra toornahka? *

_____

17. Mis hinnaga oleksite valmis müüma kähriku toornahka? *

_____

18. Mis hinnaga oleksite valmis müüma nugise toornahka? *

_____

19. Kas kasutaksite jahilooma nahast (nii karvata, kui karusnahk) tehtud tooteid, mis need oleks? *

20. Milliseid nahast tehtud tooteid vajaksite või on raske leida?

21. Palun lisage oma mõtteid/ettepanekuid.

This content is neither created nor endorsed by Google.

Google Forms

Lisa 3. ” Küsitlus jahimeestele” Küsitluse 1. küsimuse vastuste tabel

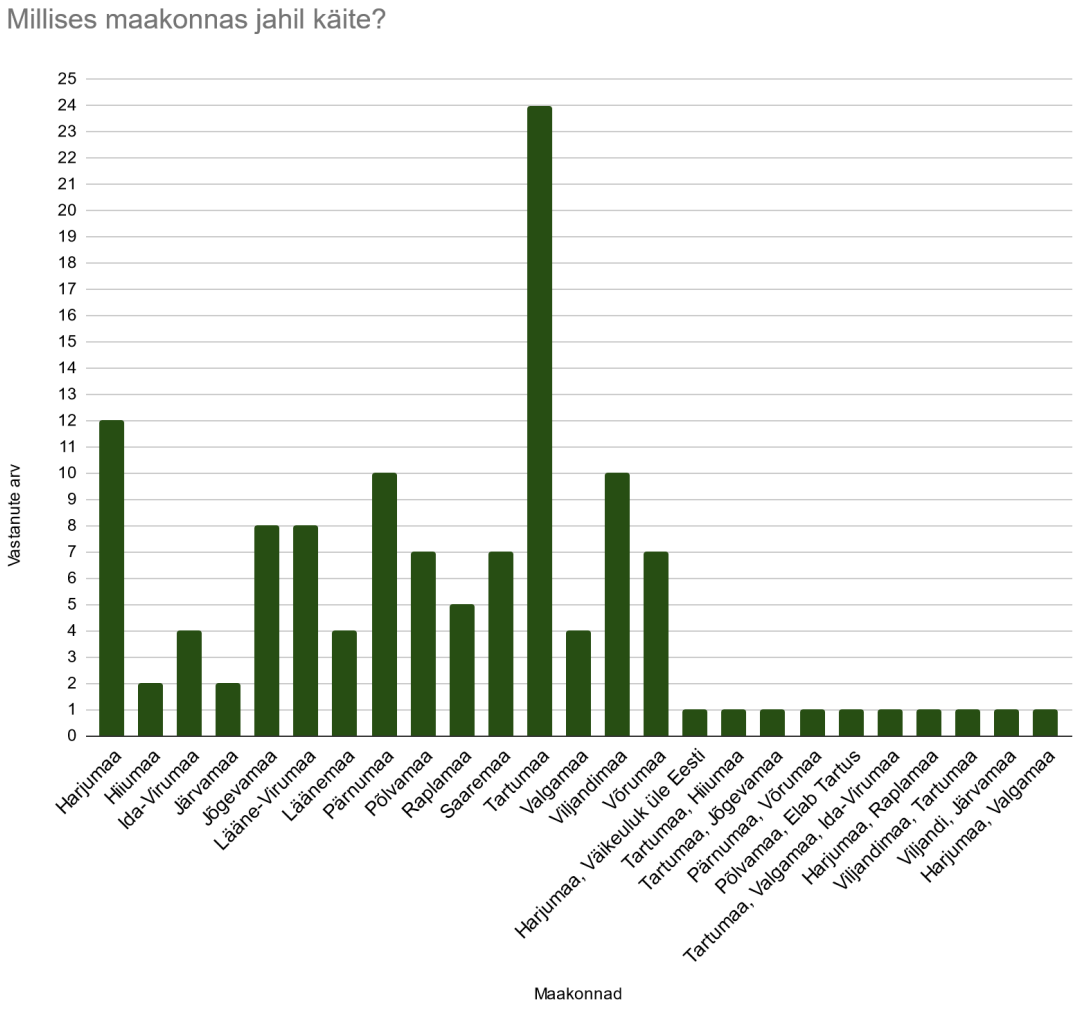

Lisa 4. ” Küsitlus jahimeestele” Küsitluse 2. küsimuse vastuste tabel

Mis põhjusel jahil käite?

Hobi vastasid 34 inimest
Instinkt
Loodus, vabadus, saab aidata looduskaitse, ulukite jne tegemistel.
Olen jahimees
Elustiil
Lapsest saadik pisik looduses viibimisest, looduse jälgimisest ja jaht osa loodusest
Mul tublid jahikoerad, vajavad tööd. Kuna olen jahiseltsi liige on teatud mõttes ka meeldiv kohustus
Loodushoid, keskkonnaharidus, hobi, traditsioonid
Huvi
Jahindus on osa looduskaitsest, lisaks käin jahil maaomanike palvel, kellele väikeuluk tekitab kahjustusi (kobras), et nuhtlus isendeid kõrvaldada.
Jahikoera õpetamiseks ja enda füüsilise vormi hoidmiseks ja jahimeestele pandud riikliku kohustuse täitmiseks
Vaba aeg, looduses viibimine
Meeldib looduses viibida ja tegeleda aktiivselt liikumisega. Jahipidamine annab lisa emotsiooni.
Et hoida metsloomade populatsiooni võimalikult mitmekülgse ja samas ka ratsionaalse
olen jahimees ja osalen jahiulukite arvukuse reguleerimises, kiskjate arvu reguleerimises ja suurulukite arvukuse reguleerimisel (seoses metsa- ja põllukahjustustega). samas ka tervislik liikumine vabas looduses ja heas seltskonnas.
Huvi ja hobi, looduse jälgimine, looma tapmine pole eesmärk
Ürgne jahikirg
looduse tasakaalu eesmärgil
hobi ja liha
Hobi, kus saab aktiivselt looduses olla ja ka heas seltskonnas
Meeldib loodus
See on minu jaoks elustiil

viibimine värskes õhus, meeldib jahipidamine, ulukiliha ka hea.
Meeldib looduses liikuda, jälgida loomi, neid toita-hooldada ja siis ka vajadusel küttida.
Hobi. Meeldib viibida looduses ja heas seltskonnas
3nda põlvkonna jahimees ja loodus kutsub
Meeldib loodus ja hea seltskond
Hobi, meeldib loodus ja loomad
Hoida loomade olukorda tugevana ja kontrolli all
Osa looduse ringist ja rohelisest eluviisist
looduses liikumine, liha jm kaasneva hankimine
Jaht on mu hobi ja meeldib väga.
seltskond
Vaba aja veetmise vorm ja saab ka ulukiliha
Eesmärgipärane vabaaja veetmine looduses.
Üks osa miks käin on kindlasti ulukite/lindude saadused, aga tegelikult on see põhjus nii mitmekihiline, mida ausalt öeldes ei jõua kirja panna siia hetkel.
Kodanikuna annan sellega oma vabatahtliku panuse keskkonnaalasesse tegevusse; isiklikud põhjused on pigem huvi valdkonna vastu. Huvi on küttimise, kui väga kaua aega inimese põhi elatist tagava tegevuse vastu, soov viibida looduses ning omandada vastavaid oskusi, huvi relvade vastu ja sportlik huvi loomade üle kavaldamise vastu. Lisaks meeldib mulle hobikorras söögivalmistamine; ulukiliha ning jahilindude liha pakuvad suurepäraseid võimalusi. Ilmselt ärgitab mind selleks kõigeks mingi iidsetelt esivanematelt päritud kirg, mine sa tea...
Seltskond, saak, loodus
Huvi jahinduse ja looduse vastu
See on olnud mul hobi juba 40 aastat.
Hobi, naudin looduses käimist.
Igal inimesel peab mingi "kiiks" olema. Tore seltskond, looduse nautimine, liikumine ja palju muud.
mitu põhjust. 1. et täita ühiskonna poolt seatud normi. (metsakahjustused, põllusaaduste kahjustus) ja et ühiskonnale midagi tagasi anda. 2. sotsiaalne tegevus
Meeldib looduses viibida.
Vaba aja veetmine

Tervislik eluviis, looduses viibimine, liha otse metsast.
Hobi, saadused
Hobi ja et uluki populatsiooni kontrolli all hoida.
See on elustiil
Liha saada
Suuresti teadmisest, et ulukite arvukust on vaja reguleerida.
Meeldib looduses viibida ja loodust jälgida
Looduse kutse
populatsiooni korrigeerimine-.uluki kahjude vähendamine
Meeldib viibida looduses ja anda oma panus jahindusega looduse tasakaalu säilitamiseks
Hobikorras ja huvi looduse vastu
Hobi ja kirg
Huvitab/Loodus
Kuna tegeleme metsakasvatuse ja põllumajandusega siis on jahindus üks lahutamatu osa. Lisaks on looduses käimine aeg enda jaoks.
Jahimees
Oma lõbuks. See on mu hobi, ei midagi muud.
Elustiil - loodusega koos ja ühes olemine, pidev õppimine ja isiklik areng, hea seltskond, puhas ja ökoloogiline liha
Värske ja puhas liha.
Looduses viibimise pärast
sest meeldib
Jahimees olen
Elustiil
Vaba aja veetmise võimalus
"Pere tahab toitmist"-põhjendus naisele jahile minekuks
Looduses viibimise pärast
See on olnud minu elu osa juba lapsest saati
hea hobi looduses
Liha ja seltskond
Ulukite arvu kontrolli all hoidmine
meeldib

Meeldib looduses viibimine
Hobikorras
Lühike vastus: Meeldib. Pikk vastus: pole võimalik lühidalt kokku võtta
Olen kolmandat põlve jahimees ja soovin puhast toitu metsast.
Vaba aja veetmise eesmärgil
Meeldib
Jaht on osa minu elust, loodus, loomastik, vaba aeg, hea seltskond ja muidugi jahisaak

Lisa 5. ” Küsitlus jahimeestele” Küsitluse 10. küsimuse vastuste tabel

Kas erinevate nahkade säilitamine jahiaasta lõpuni oleks võimalik? Märkige probleemid ning ettepanekud nende lahendamiseks.

Ei
Säilitamine on täitsa võimalik, kui selleks on vajadus.
Minul on võimalik säilitada
Soolatud nahkadega pole probleem, kuivatatud nahkadega probleem, kui keegi võiks kokku osta, mõistliku hinna eest. Heategevus maksab ka midagi. Noorematest meestest ei tegele sellega enam keegi. Nagu vanemad mehed ütlevad pauk ja auku.
Ei ole kuskil nii pikalt säilitada
Soolatud kujul mõeldav.
oleks
on võimalik, soola vaja muretseda
säilitamine ei ole probleem
Väikeulukitega saab hakkama aga suurulukitega probleem
On, kui peale uluki küttimist nahk koheselt soolata/kuivatada ja oleks koht, kus seda hoida.
Karusloomade kuivatatud nahku saab säilitada, kuid soolatud nahku on raske hoida
Nahku on võimalk erinvatel metoodikatel säilitada nii pikemat, kui ka lühemat aega.
Kui on soolas siis jah
ikka, sügavkülmas või soolatuna
Teoreetiliselt on, aga puuduvad reaalsed head hoiustamistingimused
Peaks olema ruum, naha soolamiste tarbeks.
Pole probleeme
Ei, puuduvad säilitustingimused
On võimalik, peaasi, et turgu oleks
Oleks võimalik, aga puuduvad ruumid
Säilitada ju pole nii pikalt vaja, kuna parkimine on jooksvalt võimalik, siis tuleb nahad võimalikult kiiresti parkida ja pargitud naha säilitamine on juba hoopis lihtsam. Vajadusel saab nahku ka külmutatult ja soolatult pikka aega säilitada. Suuruluki nahkade säilitamine vajab soolamist ja vastavat ruumi, kus saab laialilaotatult ja soolaga säilitada. Sellise ruumi

puudumine ongi probleem, et suuruluki nahku ei säilitata. Väikeulukite nahkasid, kui need on korralikud, on säilitamine lihtne, näiteks sügavkülmas või kuivatatult või soolatult.
On võimalik. Hoiukoha leidmisega võib olla probleeme (et oleks jahe ruum, aga et ära ei külmuks). Soola peab varuma.
Loomulikult on-karusnahad kuivatatult,kitsed,hirved,põdrad soolatult
ei
ei ole võimalik, säilitamiseks puuduvad vastavad ruumid
ei, puudub hoiustamise koht ja tingimused
On võimalik. Eeldus, et vaev saab tasutud. Igaks juhuks pole korralikult nahka võtta ja soolata, kuivatada mõtet.
On võimalik.
Väikeulukinahkadega probleemi ei ole.
on võimalik soolata
Selleks peab leidma koha ja soola säilitamiseks. Aga kui nahkadega hiljem midagi teha pole, siis oleks see aja raiskamine.
Jah. Kas külmutatult või soolatud. Kui keegi pärast ka kulu kataks. Kasvõi osaliselt.
Soolas hoidmine aitab suvisel ajal läheb halvaks
Ruum, kus hoida.
Ruum, kus hoida.
Soolatult (kobras) jah; kuivatatult (rebane, kährik, nugis jt väikeulukid) nii ja naa (palju neid ikka tuppa mahub ja kelle naine neid jõledusi toas lubab hoida); suurulukid (sõralised) ei - pole nii suurt ruumi kus laialilaotatuna hoida, et hästi säiliks
Soolaga ikka säiliks
Külmkapp
Soolatuna ilmselt jah. Selget juhist on vaja, et oskaks teha
Nahkade säilitamine on lihtsam sügishooajast jahiaasta lõpuni, mil ilmastik jahedam. Suvise metskitse soku nahka on keeruline mitu kuud hoida. Lahendus oleks nende viimine parkimisse või mujale mõistliku perioodi jooksul peale küttimist.
Oleks
Ei
pole sellist ruumi, kus hetkel säilitada
pole hoiustada kuskil
Jah

Põhimõtteliselt on võimalik soolatuna ja seda uluki lubatud küttimise aja lõpuni
Hetkel ei ole säilitamiseks spets ruumi.
Karusloomade toornahku olen hoidnud sügavkülmas. On säilinud suhteliselt okeilt.
Minul on nahkade säilitamine võimalik, kuigi kohati tülikas. Teatud tingimustel saab nahku hoida soolas, mõningaid nahku saab kuivatada ja kui on talvine periood, siis saab neid sõltuvalt ilmast hoida ka külmutatuna.
Praktiliselt võimatu. Aega, raha ja vahendeid nõudev. Majanduslikult koormav kuna puudub lõpp otstarve nahkadele.
Põhimõtteliselt võimalik, kui kulusid tagasi ei saa siis mõttetu.
Suuruluki nahad tuleb soolata, aga hoidmise kohta kahjuks ei ole. Kui oleks kindel, et soolatud nahad keegi ära ostaks siis ka säilitaks. Samuti peaks selle eest ka väikese tasu saama. Ka sool maksab.
Oleks, kui on ruum kus soolatud nahku hoida. Kuivatatud nahad peavad rippuma kuivas ventileeritavas ruumis, et ei tekiks koikahjustust.
Põdra ja sea nahkade säilitamine on problemaatiline
Puudub hoiutingimus
Puudub kogemus, oskus ja võimalused säilitamiseks.
Jah. Nahad soolata
Ei oleks võimalik. Pole kohta kus säilitada
ei oska öelda.
Suuremate nahkade jaoks pole ruumi
Nõuab hoiukohta nii palju soolamist, puhastamist ja üldse tegelemist.
Puudub külm koht hoiustamiseks, elan linnakorteris. Hoiustan sõbra juures jahedas keldris.
Oleks kui selleks oleks sügavkülmik
ei tea
Jah oleks, aga säilitamine raske. Pole kohta, kus hoiustada.
Lisatööd on liiga palju, e
Hoiustamiskoht ja tingimused puudulikud
Jah
On võimalik säilitada. Nahad peavad maksma rohkem, kui selleks kulunud töö ja sool. Kõike on võimalik teha, kui see tasub ära.
Kuna seni on nahkade vastu vähe huvi tuntud, siis ei ole ka neid kogutud ja hoiustatud. Hetkel puuduvad nahkade hoiustamiseks head tingimused.

jah, sõltub kokkuostjate soovist
Ei
Ei
Oleneb kogusest, aga kui me räägime väiksematest (kobras ja ka metskits) siis teoreetiliselt küll
ei oleks võimalik, tuleks tihedamini kokku osta
On
Kui neid oleks võimalik müüa, siis on võimalik
Õigetes tingimustes oleks võimalik
Jahiaasta lõpuni on nahkade säilitamine täiesti reaalne. Ainuke probleem, et see nõuab lisatööd ja aega (soolamine, kuivatamine, külmutamine).
Võimalik
Pole turgu, lihtsam minema visata!
Säilitan soolas. Võimalused on head.
Kindlasti oleks. Paraku ei ole sellist suurt ladu kus nahku hoida. Ka soola peaks varuma hulga.
Korralikult kuivatatud või soolatud, siis säilib
väiksemad ulukinahad (rebane, kobras, kährik, nugis) olen varasematel aastatel soolaga kuivatanud. Siiski pole kindel, et kas olen õigesti seda teinud. Suuremate ulukite nahkade säilitamise osas puudub nii teadmine, võimalused kui huvi. üldiselt on parkimiseks mõeldud nahkade nülgimine päris suur töö ja oskus, võrreldes lihtsalt "nahk kiirelt maha ja kondistama" protsessiga ja üldiselt ei peeta panustatavat vaeva nahkade odava kokkuostuhinna tõttu mõistlikuks. Kui ühiskond tervikuna jahindust ja ulukinahku ei väärtusta, siis puudub ka jahimeestel sellega tegelemiseks soov ja tahe. Päris kurb, et kuidas suure veganluse, jahivastasuse ja karusloomafarmide vastase propaganda raames saab pihta ka jahindus. Niigi nõuab jahil käimine jahimehelt suurt panust nii ajaliselt kui majanduslikult ja pigem maksavad jahimehed oma hobi eest peale - ja ühiskonna poolt on pandud lisakohustused (loendused, bioproovide kogumine, maanteedelt avariiliste ulukite koristamine, ulukikahjude korvamine jms), et veel ühte - nahkade väärindamine, enam võtta ei jaksa.
Puudub hoiustamiskoht. Ettepanek maakondlik kogumispunkt.
Keeruline säilitada ruumi puuduse tõttu.
jah on võimalik
Oleks
Ikka oleks, aga vaja on soola ja motivaatorit, põdranahku ju kogume

Ei ole vastavaid tingimusi.
on
Ei
Võimalik, kuid selleks peab olema eraldi sobiv piisavalt suur ruum
Kui nahad mõistliku hinna eest ostetakse, siis kindlasti. Külmkambri ost
Muidugi on nahkade säilitamine võimalik jahiaasta lõpuni. Säilitamiseks on kolm võimalust. Kuivatamist kasutatakse väikeulukite puhul kuna nahk tuleb esmalt puhastada liigsest rasvas/lihast, seejärel nahk venitada ja kinnitada ning kuivatada. Kaasneb risk, et pikemal säilitamisel võivad koid nahka kahjustada. Teine võimalus on külmutamine, aga suures mahus nahkade külmutamine nõuab eraldi külmutusseadet ja sulades peab koheselt tegelema nahkade parkimisega. Kolmas ja kõige mõistlikum lahendus on soolamine. Kuid see nõuab suurulukite puhul kümnete kilode kaupa soola ühe naha kohta kui tähtis on see, et peale soolamist oleks nahal ka karv peal. Soolatud nahku pikemat aega säilitades üksteise peale kuhjatuna on oht, vedelik mille sool nahast välja tõmbab koguneb ja tekitab roiskumise, mille tulemusel tuleb parkimise käigus laiguti karv lahti. Oleneb, mis eesmärgil ja millist kvaliteeti nahalt oodatakse ning milleks teda kasutama hakatakse, sellest lähtudes tuleb valida ka säilitamise meetod.
Esmalt oleks vaja mõtet/eesmärki, mida siis nendega peale säilitamist teha või mis tarbeks säilitamisega vaeva näha. Kui see mõte on olemas, siis on variantideks soolamine, kuivatamine või külmutamine. Vaja on seega soola, külmkambrimahtu, hoidmistingimusi.
on
Nahkade hind motiveeriks ka säilitama.
Kindlasti mitte, sest nahk läheb roiskuma ning seda eelkõige soojemate ilmadega. Teiseks hakkab haisema ning erinevad loomad ja linnud hakkavad seda rebima/kahjustama, kui ta jääb neile kättesaadavasse kohta seisma. Kvaliteetselt säilitades tuleks nahka kas soolata või peale nülgimist hoiustada sügavkülmas. See jällegi nõuab suurt väljaminekut soola näol või siis piisava ruumi olemasolu külmkambris/sügavkülmas. Samuti eeldab nahkade säilitamine ning nende hilisem parkimine ka korralikumat ja puhtamat nülgimist. Seda tavaliselt suurulukite puhul ei rakendata, sest see lisab nülgimisele oluliselt rohkem aega. Ainsa lahendusena oskan enda poolt välja tuua naha kiire loovutamise kokkuostjale/kogujale, enne kui jahimees sellega ise mässama hakkab.
soolatuna, vajab ka sooltuna eraldi hoiukohta
Pigem võimalik
Ei oleks. Säilitada saab kas soolatuna või sügavkülmas, kuid kõik nahad sügavkülma ei mahu ja soolamine on väga töömahukas protsess.
On võimalik kolmel erineval moel. Soolates, kuivatades, külmutades .
Ruumid

Maal on see kindlasti võimalik, kuna on ruumi, kus neid soola all hoida. Linnas suhteliselt võimatu. Nõuaks külmikut ja külmik vajab omakorda lisaruumi, mis nt korteri tingimustes on juba keerulisem.
Võimalik oleks, aga võtab ruumi, raha ja muid vahendeid.
Pm oleks, kui leida sobivad ruumid nende soola all säilitamiseks.
Ei ole kuskil hoiustada.
Jah oleks. Soola jagamine jahiseltsidesse ja naha õiglane hind.
Ei tea
Soolatud nahkade hoidmine
Peab looma koha, kus neid säilitada.
Jah, kui sool antakse nahkade kogujate.

Lisa 6. ” Küsitlus jahimeestele” Küsitluse 11. küsimuse vastuste tabel

Millistel tingimustel oleksite nõus oma kütitud loomade nahku loovutama? (Näiteks: vahetuskaup, ise järele tulemine jne.)

Ise kogumine, vastasel juhul läheb hävitamisele.
Kui selle eest saaks õiglast hinda või saaks vahetuskaupa.
Sõltuvalt nahast. Kitsele tuleb ise järele tulla
Viisaka honorari eest. Ega nahastamine ja kuivatamine ka lihtne ole
Loovutama, kui tullakse järgi. Müüma kui vaev ja kulutused tasuvad ära.
Juhul kui selle eest makstakse.
vahetuskaup
Müün. Jahipidamine (käimine) nõuab rahalisi vahendeid, et muretsede relvad, riistad, põhiline autokütus
ise järeletulemine, müümine
Käibel olev raha
Koheselt makstava tasu eest, kui toornaha kokkuostja ise järele tuleb.
väikese tasu eest, sest korralik nahastamine, kuivatamine või soolamine nõuab tööd, aega ja ka kulutusi
Oleneb pakkumisest. Ostuhind peab olema jahimehe kulutuste vääriline ja kulutus ära tasuma.
Soola vastu, vastavalt kulunud kogusele
tulge järele, kui palju nahku võtate siis vastukaubaks mingit jahivarustust, ulukihoolde vahendeid vmt.
Ise järele tulemine
ise järele tulemine
Vahetan raha vastu
Kui ära viiakse, annaks niisama
Tulge ja kasutage ning makske õiglast hinda
Ise järele tulemine, väike tasu
mingi hind, vahetuskaup (Soomes saavad jahimehed näiteks nahast töökindaid nahkade

vastu)
Oleksin nõus nahku loovutama erinevatel tingimustel. Võib-olla vahetuskaup või väike tasu oleks hea, sest korralikult naha mahavõtmine ja soolamine ja hoiustamine võtab aega ja energiat.
Normaalne hind
ise järgi
karusnahaga pole eriti muret, ilusad nahad ikka pargitakse ära ja leiavad kasutust, probleem on kitse ja põdra ja seanahakade säilitamisega nende suuruse tõttu
järgitulemine
mis iganes tingimustel, kui loovutamine minu seisukohalt ära tasub
Vahetuskaup.
Parim variant on kokkuleppehind
raha sobib
Oleneb milliseid nahkasid keegi vajab ja mis vastu pakutakse, siis võib see isegi mõeldav olla.
Kõik variandid sobivad. Kui tean, et neid kasutatakse õigel eesmärgil.
vahetuskaup
Vahetuskaup teise naha vastu
Müük
Müük
Nii, et endal kulusid ei teki, vähemasti rahalisi. Ajakulu tekib nagunii kui ise nahk maha võtta. Väikeuluki peaks nagunii ise nahastama, st sellega tekib endal lisana ajakulu (ca 1 h). Uluksõralisi ei pea ise nahastama, kui kokkuostu viia või lasta vorsti, konservi vms teha, nii et siinkohal peaks hoopis koostööd tegema kokkuostjatega. Kui uluksõraline lihaks teha, siis peab nagunii ise nahastama, aga iga kord ei viitsi korralikult teha (aukudega ruttu nahk maha), kui nahka parkida ei taha. Ilmselt saaks siin motivaatoriks olla ainult suur raha või väga tugev sisemine motivatsioon mitte millelgi raisku lasta minna.
Väike tasu või vahetada nt soolakivide vastu.
Kui on hea põhjus
Kõik sobiks, aga eelistaksin vastutasuks nende parkimise õpet
oleneb nahast ja olukorrast
Vahetuskaup
Vahetus

mingi kompensatsioon soola ja ladustamise eest
vahetuskaup sobib ka
kokkuleppel
Kõige suurema kulu - soola saamisel või kompenseerimisel
vahetuskaup, müük
Kui tullakse ise järgi ja paha ei teeks ka kindlasti mingi rahaline tasu, aga üldiselt hea jutu korral olen nõus ka loovutama ilma tasuta. Ma aastas nii palju ei küti et ulme kahju oleks.
Kõik võimalused on võimalikud, neid peab lihtsalt kaaluma. Vahetuskaubana ei tuleks kõne alla ilmselt vana indiaanlaste variant, ehk siis mina annan nahku ja Teie annate soola, jahu, rauast katlaid jms... Pigem loodan vahetada nahku näiteks mõne nahktoote vastu, mille järele puudust tunneksin.
Meie põhjanaabritel on süsteem: jahiaasta algul saad tellida endale konteineri kuhu toornahad soolata, sool antakse ka kaasa. Vajadusel saad konteineri vahetuse tellida või ära viimise. Kogu kogumist rahastab siis nahkade vastuvõtja, jahimehele jääb kanda vaid oma poolsed jahi ja nahastamise kulud. Kui samalaadne süsteem oleks näiteks jahiseltsi peale kohaldatud, siis oleks juba asi mõeldav. Materiaalne pool langeb praegu täielikult jahimehele, lisakulu oma hobile.
Majanduslik motivatsioon
Loomulikult raha eest. Kui saaks soola tasuta ja siis metskitse naha eest näiteks 5 eurot, oleks juba OK. Ise küll kuskile viima ei hakka
Tasuta pole kellelgi huvi nt. Väikekiskjaid nülgida. Kitse, hirve, põtra, siga ei nülita ka korralikult, kui raha ei maksta. Kõik taandub raha taha, räägitagu mis tahes.
vahetuskaubana ja ise järeletulemine koos säilitusainete andmisega
Kui järgi tullakse ja saab mingi valmistoote pikema aja jooksul
Kui oleks koht kuhu anda nahad, teeksin seda kindlasti.
Kokkuleppel
Ise järele tulemine ja vahetus kaup
Kui tullakse ise järgi ja oleks koht, kus neid hoiustada.
Ei ole nõus loovutama
Kui keegi nendele kohe järgi tuleks
Raha vastu vahetaks, kütt kulutab palju. Kütus, laskemoon, isillik aeg.
Ise järele tulemine
Olen valmis loovutama.
Müük, vahetuskaup

Vahetuskaup nt. Mingi toote vastu. Aga pigem müük.
Vahetuskaup nt 1 pargitud nahk 10 toornaha vastu või mõni meene või toode nahkade vastu
Kui tahtja tuleks ise järele
Ise järele tulemine
Kui töö on tasuv. Nahk tuleb korralikult ilma aukudeta eemaldada..See on ju lisa töö, kui head naha kvaliteeti tahta.
Kui nahku peaks lühikest aega hoiustama ja neid saaks vähemalt maakonna piires üle anda.
ise järele tulemine
Ise järele tulemine
Ise järele tulemine
Ise järele tulemine
Ise järele tulemine,
vahetus
Õiglane hind
Mingit kasu tahaks saada
ei oska öelda
Kõige mugavam variant on, kui värskele nahale kohe järele tulla.
Tasu eest
Kui ei pea ise soolama ega lisa liigutusi tegema ja üleandmine oleks võimalikult mugav
Jaa, tulge ja võtke!
Olen nõus.
Meil nahad ei leia kasutust, seega võime neid niisama ära anda.
müük
Mida iganes
kui keegi järele tuleb, siis võin loovutada. tasu eest võin ka loovutada.
Minu jaoks ei ole nahkade müük probleemiks olnud, pigem madal kokkuostuhind
Oleksin nõus loovutama kehtestatud hinnakirja alusel.
Kui keegi järele tuleb. Probleem on ju see, et transpordi kulu on suurem kui ühe naha väärtus.
vahetus või järele tulemine

Jahiload, ise järgi tulemine
Rahaline motivaator, ise järele
Ise järele tulemine oleks ainuke tingimus
Liiga palju tööd, et sellega tegeleda.
Oleneb vahetuskaubast. Õiglane hind
Tõenäoliselt mingid kulud tuleks siiski kompenseerida
Vahetus, müük
Keegi võiks järgi tulla ja nõuded väga suured kuidas nahk peab olema võetud
Karusloomade nahka ei ole ma nõus lihtsalt niisama loovutama kuna selle küttimiseks ja nahastamiseks kulunud aeg on rohkemat väärt kui praegused kokkuostu hinnad. Äsja nahastatud uluksõraliste nahku olen hea meelega nõus loovutama kui tulete ise järele ja mina ei pea tegelema selle säilitamisega. Kui ootate jahimehe poolset säilitamist siis peate pakkuma ka piisavat motivatsiooni, et endale lisakohustus võtta.
Kui keegi järele tuleb ja ära viib, siis tasu küll ei soovi.
tähtis, et kasutusse läheks
Rahaline kompensatsioon.
Arvan, et minu puhul on kõik võimalik ja kokkuleppimise teema ainult. Kui see ei nõua lisakulutusi nii aja kui ka raha näol, siis on kindlasti võimalik kokkuleppele saada.
ise järele tulemine
igasugustel, kui hind on sobiv
Ei oma seisukohta
Ise järele tulemine kitse nahkade puhul. Karusnahad väikese tasu eest.
Andke teada mida vajate ja saame kaubale. Alati olen nõus aitama jahindusega seotud ettevõtmisi. Siiani olen karusnahad müünud. Ostjaga kokkulepitud kohas.
Puhtalt nülgimine võtab palju aega, seega....
Vahetuskaup on täitsa asjalik.
Igasugustel tingimustel, kui ei pea peale maksma. Pigem sel juhul, kui on mingisugune kasum.
Kõikidele ettepanekutele avatud, kuid suures pildis peab see vaev olema kulutatud aega väärt.
Kui soovija tuleb ise järele.
Õiglane tasu
Ei tea.

Sobib vahetuskaup
Vahetuskaup kõlab hästi.
Mingi sümboolne tasu + tullakse ise järgi.

Lisa 7. ” Küsitlus jahimeestele” Küsitluse 12. küsimuse vastuste tabel

Kas olete nõus nahad ise kokkuostjale toimetama?

Ei - 40
Jah - 44
Jah, Kui kaubale saame miks mitte.
oleneb kaugusest
kokkuleppel
Sõltub asukohast ja ajast
väikeulukite nahad võib küll kokkuostajle viia, suurulukite nahkadel peaks ikka kokkkuostja kohale tulema, sest kes neid soolatud nahku tahab oma auto või käruga vedada????
Ei, Pigem mitte.
Ei, kokkuostja lepib kokku ja tuleb ise järele
Ei, nõus kui see on majanduslikult mõistlik
oleneb kui kaugel on kokkuostja
Võimalik
kui kokkuostja on 30 km raadiuses siis küll
Kõik oleneb pakutavast naha hinnast ja kogusest.
Oleneb, kui kaugele
Kuhu?
oleneb vajadusest, hinnast, asukohast jne. Kuna praegu olen küttinud vähe, ei oska vastata
Kui kokkuostja on kas Põlvas, Tartus või Otepääl
Pigem mitte
Jah, Kõik sõltub - Viljandisse võib-olla läbisõidul tooksin, Tartus ja selle lähiümbruses poleks probleemi kätte toimetada.
Kõik sõltub hinnast. Kui ma pean pean need näiteks need metskitse nahad (4 tk) kusagile veel viima, siis ei nõustu ka 5 eur/tk
Jah, kui see tasustatakse, aeg ja kulud
vastastikune kokkulepe

toimetaks juhul, kui selle eest saaks mõistliku tasu
Sõltub kogusest ja hinnast
Ei oska öelda
Kui marsruut kattub, miks mitte
Kõik on võimalik, kui teha kokkulepped teha.
Maakonna piires olen nõus
Jah, sõltub hinnast
Kui on kuskil suuremates linnades või asulates mingid kogumispunktid, siis on kohaletoimetamine täiesti mõeldav.
Pigem ei viitsi lisa liigutusi teha
Jah, Kui tehtavad kulutused kaetakse.
Kui peaks kokkuostu koht jääma tee peale
Jah, Kui on üle näiteks 5 naha
Jah, Jah kui selle eest on mõistlik tasu
Kui jääb minu tavapärasele liikumistrajektoorile, siis ei näe selles probleemi.
Jah, Ei, oleneb olukorrast
Oleneb kui kaugele viia tuleb ja millist hinda nahkade eest makstakse.
Sõltub kaugusest ja nahkade kogusest.
Jah, kui tasu on õiglane.
Oleneb asukohast.

Lisa 8. ” Küsitlus jahimeestele” Küsitluse 19. küsimuse vastuste tabel

Kas kasutaksite jahilooma nahast (nii karvata, kui karusnahk) tehtud tooteid, mis need oleks?

Jah kasutaksin.
Rihmad, kindad, istmekatted, jne
Mul on neid palju. Saarma jope, kähriku müts, kopra kindad jne
Vägagi kasutaks, vot nüüd võiks vahetuskaupa teha, teie töö minu poolt vastav kogus tooret. Mütsid, vestid, poolkasukad
Jah kasutaks
Vast ikka kasutaks
vest, müts, kindad jakk
Kogu garderoob ja kodutekstiil
jah, rõivad, aksessuaarid
Kindad, mütsid, vestid
Ise ei soovi kasutada.
müts, vest, noatupp
Paljud jahimehed valmistavad nahktooteid ise. Eesti puuduvad korralike toodete pakkujad.
Vestid, sussid, kindad
kopranahad pargituna, koprasabad (!) jahinugade tupeks, disainielemendina jmt, nugis ja mink mütsiks jne.
Kasutaks. Noatuped, vööd
müts
Kasutan nii vesti kui anaraki ja kottide valmistamisel
Teen erinevaid nahatooteid (noa tuped)
Mantlid, kindad jms
Jah kasutaks, vest näiteks, müts, kindad
karvaga pargitult vestid kopranahast või kitsenahksed vestid, pintsakud. nahast rahakotid, nahast töökindaid, korralikku talvemütsi
Kasutaks küll, nt vestid, kasukad, seljavööd, voodikate vmt

Kasutan juba-on kopranahkne vest ja kasukas, vest naisel, lastelastel kopranahksed beebi magamiskotid. Aga kährikust kasukad, mütsid, rebasest kasukad, mütsid-sama nugisest-tooteid oleks palju!
istmekatted
jah ja kasutan ka
jah
Kasutan karusnahast vesti ja erinevaid katteid. Võiks veel kasutada nt susse, mütsi jne
Kasutan. Kapuutsi ääred vestid kindad jms. Kasukad
Kindlasti, kõikvõimalikud tooted
kindlasti, mütsid, joped, tagid
Kopra vest
Jah, kasukas, vest, kindad, müts, päevatekk, diivanikate jne
kindad, müts ja erinevad aksessuaarid
Müts, vest, kindad
Ei kasuta
Ei kasuta
Jah. Mütsid, kindad, vestid, kasukad, (tooli)katted, vaibad ... trummid?
Vööd, kotid, noatuped jms
kõik tooted, alates rahakotist, lõpetades jakist
Kõik, mida saab - toolikate, vest, kindad, tuped, taskud, kotid, sussid, põll, püksid, tööpinna kate jne
kindad, vest, õlakott, seljakott, arvutikott, dokumenditasku, toolikate, vaip jmt
Müts
Müts, kindad, istmekatted
ikka kasutaks, riietus, aksessuaarid
-
Vest koprast.
Kasutan rebasenahast mütsi; pargitud kopranahk on autos istme peal; pargitud seanahk on seinal. Nugise nahast saaks mantlile krae; võiks veel olla vestid
Müts, krae, kindad
Ise kasutan koprast vesti ja on ka olemas kindad. Muuga on nii et pean nägema mis see on ja mis kasu tast on.
Kõiki tooteid kasutaksin, mida on võimalik neist välja mõelda. Nahast vööd, särgid,

vestid, käpikud, müts, padjapüürid, tekid, sussid, auto istmekatted, kasukas jms. Noatuped, nooletuped, märkmikukaaned, püssikotid - mis iganes pähe tuleb. Kasukas, magamiskott, vaip...
Võimalik
jah,-
Näiteks kopra nahast auto istmekatted
Mütsid, vestid, tekid, vaibad....
jah olen nõus kasutama, tarbe ja suveniiridena
Riietus ja tarbeesemed
Rihmad, noatuped, arvutikott jne
Jah (mütsid, kindad, joped, vestid)
Kasutaks! See on väga lai kasutusala
Ehk mingeid jahitooteid?
Kõik mis oleks võimalik.
Kindad, müts, jope
Vest, sussid
Kasukas, vest, käpikud, sussid, kopranahkne tekk magamiskott.
Ikka. Kindad, müts, vest
Kõik nahast tooted. Ülerõivad, kingad, saapad, aksesuaarid
Ikka oleks. Vest, müts, kindad, jalanõud
Kasutaks küll
Jah, erinevad variandid võimalikud
Kasukas
Sussid
Noa tuped.
Jah, kasutaksin küll. Minu jaoks on täielik raiskamine nahkade äraviskamine. Mütsid, kraed, nahkehistööd jne.
jah - müts, vest, kasukas
Jah kott
Ikka nt noatupp, padruni vöö vms
Jah kott
Sussid, kindad, müts, vest

jah, kasutan ka praegu. Toodeteks on vestid, auto istme katted jne.
Jah, kasukas
Midagi ikka kasutaks
võimalik
Ikka kasutaks. Tooted võiks olla rihmad, mütsid, kindad, rahakotid, saapad jne.
Mütsid
Ei oska öelda
Ei kasuta
Kasutaksin.
Kindlasti kasutaks. Müts, kindad, istmekatted jne
Kasutaksin kindlasti. Mütsid, kindad, kasukad, saapad, kõi mis võimalik nendest teha.
jah
vest
vest, kindad, muhv, müts
Kasukad, kandekotid, toasussid. Kõike mis kannatab kasutada ja on mugav ja esteetiline.
Ei.
jah
Ikka
ei
Ei oska öelda
Ei oska öelda, kõik mida soovinud, on olemas.
Kasutan juba. Kasukas, vest, kindad, untad
Kopranahast vest
Vest, säärikud, müts
Midagi kindlasti, vb kindad
Muidugi kasutan praegugi Selleks on mütsid, kindad, vestid
Kõike - vaipu, tekke, mütse.
kõike
müts, kasukas, vest, kindad, sussid, rihm, saapad, kingad jne.
Kindlasti kasutaksin kui need oleksid taskukohase hinnaga
Jah

vest, vaip, kindad,
Kasutaksin
Ikka kasutaksin. Näiteks kopranahkne vest, nahast kindad, relvakotid, noatuped. Nahast toasussid oleksid ägedad.
Sussid, tekid, vaibad, auto istmekatted, vestid jne. Võimalusi on palju. Ja ikka kasutan.
Ei tea
Kasutaks ja kasutan. Kõik, mis võimalik teha oleks.
müts, vest, kindad jne.
Pm ikka
Vest, jakk, käekott, rahakott, püksirihm, autoistme katted, krae, mütsi tutid jne
Auto istme katted, mütsid, vest jne
Kindad, muff
Vestid, mütsid, vaibad
Jah kasutaks
Jah

Lisa 9. ” Küsitlus jahimeestele” Küsitluse 20. küsimuse vastuste tabel

Milliseid nahast tehtud tooteid vajaksite või on raske leida?

40 inimest ei vastand

Kasutaks kõik võimalikku vajalikku.
Hülge
Tänapäeval on kõike saada, küsimus hinnas, vahetuskaup oleks aus tehing.
Kõik on olemas
Karvata nahka ei saa.
Ulukinahast tehtud mütsid. Oskuslikud köösnerid on oma teadmistega juba enamuses manalas või ei tegutse enam vanaduse tõttu.
müts, vest
kõik on saadaval
Kõik olemas
korralikku nugisest või ondatrast läkiläki, jahimehe vääriline püksirihm jmt.jahipaun,
Ei ole
Jalanõud, kindad, vestid
Jänes, võiks ka kasutuses olla
minul on kõik juba olemas, ainult kuluvaid asju tuleb uuendada. Tahaksin uut saarmanahast talvemütsi
Kasukat tahaks, aga kallid on.
Mina lasen köösneritel õmmelda, kui mul midagi vaja on.
istmekatted
kui nahk on olemas siis leiab üldjuhul ka kellegi, kes sellest midagi teeb
ei oska öelda
Otseselt ei vaja nahast tooteid lisaks või ei oska tahta. Pigem on raske leida vajalikke nahast tooteid või inimesi kes nahkadest soovitud asju teevad
Ei tea
Heast nanahast praktilised tooted, rihmad jne. Kindlasti ka riietusesemed
ei oska öelda
Polegi otsest vajadust

ei oska öelda.
Ei ole vajadust leiab
Kindaid?
Vöötaskud, vutlarid
ei ole raske leida
Tegelikult leiaks kasutust ja oleks oodatud kõik tooted.
Otseselt pole midagi vaja
Mütsid, vestid
Tänapäeval on juba kõike raske leida, kuna keemiatööstused on rohelised ja loomakaitsjad kuidagi enda poole tinistanud ja valitseb üleüldine loomse materjali vaenamine. Küsimusele, kas seda kõike on vaja, võib juba vastata kõheldes, kuna praegusel ajal ei ole peaaegu ükski vajalik sektor katmata. Ega neid nahast asju ju pole vaja kui ma neid ei tahaks. Ma pigemini tahan neid, mitte et ma ei tule ilma nendeta toime. Lisaks usun ma, et kui kord uluk on kütitud, peaks temast ära kasutama nii palju kui võimalik.
näiteks vest kopranahast
Minul on juba kõik olemas.
ei oskagi öelda
Kõike on saada, kuid kodumaine sobiks enam.
Ilusaid mõistlike hindadega erinevaid kotte.
Ei oska öelda
pole mõtlend
Ei tule kohe meelde. Kui vaja teen ise valmis.
pole
Nahkjopet ei leia, enda mõõtu.
Korralik suurem meeste rahakott. Miljoni kaarditaskuga
ei oska välja tuua. Vast leiab kõike mida vaja.
mütsi
Nahk saapad
Nahast kott
Nahast kott
Kopranahast vest, sussid jne
noa tupesid
Ei oska öelda

Rahakott, kuhu mahuvad paberrahad sirgelt sisse.
Tooli katted
Pole vajadust
Kasukas
korralikke rahakotte ja kaarditaskuid on keeruline leida
Kopranahast mütsi, kindaid, kasukat
Tooted, mida soovin, on minu info kohaselt saadaval Leedust. Eestis on nende hinnad minu jaoks liiga kõrged. Soovisin endale teha rebasenahkset vesti - naha parkimine maksis 20-25 eurot (kulu parkimisele üle 100 eurot), lisaks köösneri tasud - vesti õmblemine oleks läinud u 300-400 eurot. Seega, vesti hind üle 500 euro, kuhu pole isegi arvestatud minu enda kulu (laskemoon, kütus, ajakulu jahil käimiseks, nülgimine, naha säilitamine jne), jäi mulle kättesaamatuks. Müüsin oma 3 kuivatatud rebasenahka 12 eur/kt maha ja rohkem pole viitsinud nülgmisega tegeleda paraku. Paar kuivatatud nahka ripub veel kodus aga pole osanud nendega midagi peale hakata.
Oleneb väljanägemisest.
Saapad
hetkel ei vaja
Vestid
ei oska öelda
Ei ole otsinud
Karunahast vesti
Untad
Untad
Head köösnerit on raske leida, kes pakuks ka enda küsitud hinnale vastavat kvaliteeti.
Kõigele leiab tegija, hind võib muidugi määravaks saada.
müts
Padrunitaskud
Pakkuge valik, siis tean ütelda.
oleneb olukorrast
pole aimugi
Hetkel ei ole
Otseselt ei vaja nahast tooteid.
Auto istmekatteid on raske hankida.

Mida ei ole leida, see tuleb ise teha või tellida. Eelistan praktilisi asju. Loom ei pea surema inimese edevuse pärast.
Kõiki tooteid on saada.
Ei vaja.
Kobras vest, müts rebane või kährik krae ääred taimpark kitse, põdra, hirvenahk
Meeldivad igasugu tooted, kui need on kvaliteetselt tehtud.

Lisa 10. ” Küsitlus jahimeestele” Küsitluse 21. küsimuse vastuste tabel

Palun lisage oma mõtteid/ettepanekuid.

59 inimest ei vastand

Karuslooma farmide keelustamise järel võiks väärindada metsloomade nahku. Tegelikkuses läheb väga suur osa nahku metsa alla, sest nendega ei ole midagi teha. Paljud ei ole huvitatud ka nt kährikute küttimisest, sest nendega ei ole midagi teha. Kährikute, rebaste, jne küttimine vähendaks haiguste levikut ja kanaliste (metsis ja teder) pesade rüüstamist.
Sõraliste nahkadega peaks kuidagi paremini majandama
Turgu ja veel kord turgu, muidugi hinnad. Kurb vaadata, kuidas lihtsalt otseselt kaup visatakse ära, ei tasu soolata, nahastada, kuivatada. Edu teile, et asi käivituks
Parim park tehakse Leedus. Eestis ei " pargiks" ka tasuta. Kallis, tagasi ei saa enda nahku hs kvaliteet kehv.
Täna on maailm tagurpidi pööratud. Metslooma nahk on taastuv loodusvara aga selle kasutamine on nn taunitav. Teema on pikem ja sügavam! Küsitlusest on välja jäänud meie 2 enamlevinud suuruluki nahad- metssiga ja põder! Samas saarmas ja mäger ei ole jahiloomad. Punahirve leviala on piiratud!
Mõte liigub õiges suunas. Nahkasid oleks vaja ikkagi kuidagi vääristada.
Meie parkimisettevõtete väikeulukite nahkade parkimise kvaliteet on vilets. Halvasti pargitud nahast hea köösner ilusat toodet teha ei suuda! See on minu isiklik arvamus.
naturaalne nahk läheb lõpuks aineringesse tagasi ja on ilus, kuid kunstnahka ei saa ohutult loodusesse tagasi viia ning päris nahast esemed kestavad ilusatena kauem
Taaskäivitada tuleks riigis ettevõte, kes tegeleks loodusliku parkimisega. Käesoleval ajal ei ole mel metsloomade ega ka koduloomade nahkade parkimist. Nahad viiakse Lätti või Leetu, kus on korralik parkimise kvaliteet. Nahkade puudust ei ole.
kõige suurem probleem on kasutamata põdranahkade ja seanahkade "mäed" !!!!
Kui tekiks nõudlus naha järele, siis oleks asjal mõtet. Praegu nõudlust ei ole
Hakakem väärtustama loodust.
Usun, et kui tekkib kokkuostja, kes ka midagi maksab, siis kindlasti hakkab toimima ka jahimeeste poolne müük. Selliselt osteti kunagi (nõuka ajal) enamus nahkadest kokku, kes rohkem müüs, sai rohkem raha oma kulude katteks ja praktiliselt ühtegi korralikku nahka metsa ei visatud.
Edu töö tegemisel!

Soovitan köösnerite juures vaatamas käia, mida nad kodumaitest karusnahkadest teevad ja neil on ka fotosid toodetest, mida nad on teinud juba!
ei oska öelda
Aktiivne (karuslooma) kütt ei suuda oma kütitud karusloomi enda tarbeks ära kasutada. Toornahkadele oleks vaja stabiilset turgu. Ise olen seisukohal, et kui mu otsene töö nahavõtmise, soolamise, kuivatamise näol tasutud saab väärindan looma ära. Laiemaks karuslooma küttimise taseme saavutamiseks on kindlasti suuremat tasu vaja, et taastada aktiivne karusloomade küttimine. Teada on ju väikekiskjate mõju kanaliste s.h metsise arvukusele
Metsloomanahkade kasutuselevõtt oleks igati tervitatav tegevus !!
nahast saab ju teha nii palju asju, mõelge ise
Kui nahkade kokkuostu hind tõuseks ja oleks ostjaid, küll siis jahimehed ka nende nahkade turustamise ja pakkumisega tegelevad. Aga kui nahkade eest midagi ei maksta siis see on tühi vaev. Täna lähevad enamus nugise, rebase, kähriku nahad metsa tagasi, sest kellelgi pole huvi nende vastu aga jahimees peab nende, kui röövloomadele jahti pidama, et nende populatsoon liiga suureks ei läheks. Viimased aastad on loodus ise reguleerinud nende hulka kärntõvega.
Väga palju nahkasi utiliseeritakse niisama. Väga oleks vaja leida lahendus, et nahad raisku ei läheks.
kui tekib nahkade vastu nõudlus siis paraneb ka küttimine ja vääristamine
Pole
See teema on mulle väga südamelähedane. Kahjuks väga vähesed jahimehed tunnevad huvi nahku väärtustada (va suurkiskjad). Ilmselt puuduvad ka paljudel kogemused ja oskused nahaga midagi peale hakata ning Eesti on tuntud kehva naha parkimise kvaliteedi poolest (kes hoolib viib oma naha Lätti või Leetu parkida, et kvaliteetset nahka saada). Ja kui oled osav kütt, siis palju sa neid nahku ikka koju toolile vedelema kogud... Ilmselt on siin oma "töö" ka loomakaitsjatel, et karusnahkseid tooteid ei väärtustata nii nagu kunagi ammustel aegadel.
Õpetage jahimehed nahku töötlema nii karvaga kui ilma. Tehke kemikaalid kättesaadavaks. NB! Üle Eesti, mitte ainult Viljandis.
loetelust on väljas jänes, kelle nahk sageli raisku lastakse. Nahkade ärakasutamine oleks neist ka jahikoertele õpetamisvahendite (otsimise, toomise õpetamiseks) tegemine.
Toornahkatele võiks olla kokkuost!
Sõltuvalt sellest, mida Te soovite kogu selle nahahunnikuga peale hakata, võin hakata lausa varustajaks. Need hinnad, mida ülalpool tõin, on selgelt ka läbiräägitavad. Ma olen ammugi otsinud kedagi, kellele oleks tarvis karusnahku, sest küttida mulle meeldib, aga ise ei suuda ma leida kõigile karusnahkadele rakendust. Ma kirjutan Teile kindlasti ka

e-maili, et asju paindlikumalt läbi rääkida.
Kui nahkadega seonduvad materjaalsed kulud kõrvale jätta, siis oleks kindlasti paljud jahimehed nõus nahku kasutusse saatma. Hetkel kui jahimehele langeb suurem osa kuludest ja tulu on enamjaolt vaid mentaalne, siis lihtsam varjant on saata nahad loodusliku taaskasutus ringlusse.
Raha paneb kõik asjad paika. Kui turgu ei ole, siis keegi nahkadega ka ei tegele või siis väga minimaalselt, nö oma tarbeks
Praegu ostetakse kokku ainult nugisenahku ja ma ei ole eriti optimistlik, et tulevikus midagi paremaks muutub. Neid jahimehi, kes karusloomi kütivad ja ka nahka väärindavad jääb järjest vähemaks. Paljudes seltsides polegi sellist meest. Loota, et 100% nahkadest kokku ostetakse ei ole ilmaski reaalne! Vaadake küttimisandmeid. Kõigil neil elukatel on nahad seljas olnud :)
maakonniti võiks läbi viia nahastamise ja säilitamise ning hoidmise koolitusi
Tasumine oleks läbi jahitoodete soodustuse, ulukite sööda soodustus, jahipidamisvahendite vms...
Esmalt on vaja jahimeestele koolitusi, kuidas õigesti nahastada looma ja kuidas säilitada nahka. Leida ja jagada infot kes on huvitatud nahkade kokkuostmisest.
Õige suund, metslooma nahad on looduslik ja inimsõbralik materjal. Siiani kasutamata.
Häbi on tegelikult matta nahkasid. Õnneks pealuud kasutab mu sõber ära. Aga nahk, mis oli kunagi hinnas, nüüd lihtsalt kaevatakse maha. Samuti tasub kodanikele selgeks teha, et mis vahe on karusnahal ja karusnahal. Kui keegi kõnniks praegu Tallinnas näiteks rebase nahast tehtud mütsiga vms, siis ta tapetaks pilkudega ära. Meedia on jätnud mulje, et kõik karusnahad on ebaeetilised. Tegelikult on ebaeetiline see, et me kütitud looma nahad maha matame. Palun kampaaniat ühiskonnale, et looduslikust katusnahast toote kandmine ei tekitaks kandjale probleeme.
Parkimine ja nahkadega tegelemine on kokkuvõttes ajamahukas ja kallis (raha + aeg kokku). Ning mingit turgu neil eriti pole. Tõsi on et kahju on neid ära visata, aga nendega mässata eriti ei viitsi. ja tavalises linnakodus pole neid nagu kuhugi panna ja riideid neid teha lasta pole samuti enam moes. Selline lugu siis.
Kütt vahetab raha vastu nahad. See oleks kompensatsioon selle vaeva ees. Jaht ei ole lihtne ega odav. Jaht on vaeva rikas kunst ja kunst on kallis. See pole Selveri pood kuhu lähed ja ostad kõik mida vajad.
Väikekiskjate nahku tuleks rohkem hindama hakata. Praegu turul null seis.
Parkima peab naturaalselt. Keemiaga töödeldud pole tervislikud.
Nahku võiks rohkem kasutada
Nahku võiks rohkem kasutada

toor nahku peaks ostma kokku vähemalt kord kuus!!!!
Karuslooma farmid tuleks keelustada
Karusloomadega on see lugu, et neid küttida, siis peaks miski seda motiveerima. Kõige parem motivaator on siiski raha. Näiteks minul on kõigi Eestis elavate karusloomade nahad kodus olemas ja mulle ei ole neid rohkem vaja. Mul ei ole enam põhjust neid loomi küttida, kui siis ainult kärntõves loomi looduse puhastamiseks. Aga need loomad lähevad koos nahaga utiliseerimisse. Väikekiskjate küttimise probleemiks ongi see, et nahkadele ei ole mõistlikku turgu. Tavapäraselt ilma põhjuseta ei kütita ühtegi ulukit. Ja kui selle uluki eest mingit tulu ei saa, siis elab see uluk rõõmsalt edasi. Väikekiskjate ja teiste väikeulukite toornaha hinnad võiks olla vähemalt 30 eurot ja siis sealt ülesse poole edasi. Siis oleksid jahimehed väikeuluki küttimisega hoopis teises suhtes. Edu Teile!
See vaev, mis nende nahkadega tuleb teha jne, ei paku motivatsiooni!
Kõik nahad tuleks kasutusele võtta.
Naha eest võiks saada mõistliku summa raha. Kopikate eest ei viitsi keegi peale jändamist müüa.. nülgimise vaev jne
Kardan, et tänasel päeval oleks vaja laialt levinud mõtteviisi ja kampaaniate vastu - "karusnahk on paha, loomanahk on paha jne" - suuremat selgituskampaaniat. Jahimees sellega paraku tegeleda ei jõua, olles niigi pideva surve all ja rünnakute all.
Maakondlikud kokkuostuostupunktide loomine.
Praegu EJS ostab põdranahku aga võiks sama teha ka seanahkadega,saarmas on punases raamatus
Ultrarohelised hävitavad karusnaha kasutuse, eelistades samal ajal palju keskkonnale kahjulikumaid tooteid.
Köösnereid on vähe
Naha (eriti karusnaha)hind sõltub paljuski sinna sisse paigutatud tööst (ajast) ja toornahkade säilitusvõimalustest.
Nõuded nahale väga suured, lihtsam ja kiirem on lohakalt võtta nahka kui see olematu summa mida selle eest saaks pärast
Karusnaha hinnad on väga madalad ja tänu sellele ka ei kasutata neid sihtotstarbeliselt ja visatakse lihtsalt metsa. Kärntõbi on suureks probleemiks, mis takistab koerlaste nahkade kasutamist. Kärntõve leevendamiseks ja marudaudi ennetamiseks tuleks maksta karusnaha eest mõistliku hinda ja ei ole vaja raista riigi raha selleks, et sõita lennukiga ja loopida alla mürki sama töö teeks ära jahimees kuid selle juures saaks ka uluki nahk väärindatud. Sõraliste nahkade kasutus on midagi keerulisemat mille peate välja nuputama

Ütlen kogu oma jahiseltsi suhtumise. Kui lisakulu ja tööd ei teki, siis tasu ka ei taheta. Jahimehele ei ole ju vahet, kas nahk viiakse metsa alla või tõstetakse soovijale auto peale. Kui aga nahasoovijal tekivad erinõudmised (transport, puhas nülgimine, mõõtu lõikamine, täpsed hoiustamistingimused), siis enamus ei viitsi üldse tegeleda, mõni ehk on nõus teatud hinna eest toimetama.
Nahast tooteid peaks rohkem populariseerima.
Nahkade kasutamise teema on väga päevakajaline, kuid põhiline probleem on selles, et kogujad tahavad saada need muidu kätte ja lisaks ideaalses seisukorras. Nülgimine, eriti väikeulukite puhul on ajamahukas ja peen töö, seda ei võeta ette niisama paari euro pärast. See on ka põhjus, miks paljud väikeulukeid üldse ei küti, sest nendega pole midagi peale hakata ja lihtsalt tapmise pärast pole neid mõtet lasta. Nahkade kogumine peab olema organiseeritud ja nahastamisele peavad olema seatud mõistlikud nõudmised ning hinnad, siis on jahimehed ka huvitatud sellesse panustama.
Hetkel ei ole
Kui toornahkadele leitakse mõistlik kasutus ja kokku kogumise võimalus, siis oleks tore, sest mulle väga ei meeldi praegune olukord, kus nahad viiakse lihtsalt metsa.
Tänapäeval kasutatakse ulukinahku kütitud loomade koguarvust ainult murdosa. Seega olen igati nõus aitama teie ettevõtmist. Küsimuste korral kirjutage m.raudne@ gmail.com
Mul jäi eelmine jahihooaeg viiruse leviku tõttu praktiliselt vahele, ka sel aastal on sama oht. Liikumine on keerulisem jne. Seetõttu märkisin kütitud ulukite juurde ka nullid. Samas olen varasematel aastatel väikeulukeid küttinud ja nende nahkadest ka ise üht-teist meisterdanud. Lapsele asju (pinal, juukseklambrid, vest jms pisividinat). Kahjuks ei ole Eestis sellist parklat, kust väljuvad nahad oleksid ülipehmed ja mida oleks kodustes tingimustes võimalik kinni tikkida ja midagi meisterdada. Hoolimata enda eelnevad korralikust nülgimisest ei hööveldata nahku pehmeks (või kuidas see protsess käibki) ja midagi tehes peab auke taguma naela ja haamriga. Muuseas, saarmas ei ole jahiuluk.
Parkimine on kallis ja see teeb toote hinna liiga kõrgeks.
Edu Teile